

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา:
กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา

The Admissibility of Forensic Evidence in Criminal Justice System:
A Case Study of Biological Evidence

โดย

นายวชิรวิชญ์	อิทธิธนาศุภวิชญ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
นายณยศ	วิจารณ์ภูธร	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
นายณรงพจสธร	การุณย์	สำนักงาน ปปส.ภ.2
นางวรรณภา	โพธิ์ทอง	สำนักงาน ปปง.

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ 2 (ศวธ.2)
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ.2559

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา:
กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา

The Admissibility of Forensic Evidence in Criminal Justice System:
A Case Study of Biological Evidence

โดย

นายวชิรวิชญ์	อิทธิธนาศุภวิชญ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
นายณยศ	วิจารณ์ภูธร	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
นายณรงพจสธร	การุณย์	สำนักงาน ปปส.ภ.2
นางวรรณภา	โพธิ์ทอง	สำนักงาน ปปง.

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ 2 (ศวธ.2)
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
ร่วมกับ

ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ.2559

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงคณาจารย์ที่ให้ความรู้ทางด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำมาใช้ในการทำรายงานการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในการทำวิจัยจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขอขอบผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ จนทำให้รายงานการวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล เพื่อศึกษาปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาลและเพื่อศึกษาแนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยหน่วยในการวิเคราะห์คือ ระดับบุคคล ได้แก่ ผู้พิพากษาและนักนิติวิทยาศาสตร์ โดยแหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษา ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินถึงสิ้นสุดแล้ว (Beta Version 1.0.0) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล ได้แก่ เส้นผม เส้นขน กองเลือด คราบเลือด อสุจิและคราบอสุจิ 2) ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล ได้แก่ 1) ที่มาของวัตถุพยาน 2) พยานหลักฐานไม่ครบถ้วน 3) รายงานผลการตรวจพิสูจน์ได้มาอย่างไร 4) กระบวนการตรวจพิสูจน์เป็นไปตามมาตรฐานสากลหรือไม่ 5) ศักยภาพกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล 6) ความใหม่และความเก่าพยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ 7) ความเหลื่อมล้ำในสังคม 8) ระบบการพิจารณาคดีของประเทศไทย 9) กระบวนการครอบครองพยานหลักฐาน 10) การทำให้พยานหลักฐานนั้นปราศจากข้อสงสัย 3) แนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา ได้แก่ 1) การพัฒนาองค์กรของตนเองตัวให้มีกระบวนการหรือมาตรฐานที่ทำให้ศาลมั่นใจในการรับฟังมากกว่านี้ 2) การปฏิบัติตามกฎการครอบครองพยานหลักฐาน 3) มาตรฐานด้านเครื่องมือและ 4) แนวทางด้านการปฏิบัติหรือกระบวนการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐาน ส่วนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้แก่ 1) ด้านนโยบายการบริหาร เพิ่มยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านกฎหมาย การยุติธรรม ต้องกำหนด กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติให้เป็นตามมาตรฐานสากลและข้อเสนอแนะทางปฏิบัติได้แก่ 1) มาตรฐาน/ความรู้ โดยการเผยแพร่ความรู้และหรือจัดอบรม 2) กระบวนการ จัดตั้งทีม/คณะทำงาน และ 3) หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญรูป	
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ขอบเขตในการวิจัย	4
1.4 คำถามในการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	6
2.2 พยานหลักฐานทางชีววิทยา	11
2.3 กฎหมายลักษณะพยาน	12
2.4 ทฤษฎีการรับฟังพยานหลักฐาน	19
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	32
3.1 รูปแบบการวิจัย	32
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	32
3.3 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญและวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ	34
3.4 เครื่องมือในการวิจัย	34
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	36
4.1 ผลการวิจัย	36
4.2 อภิปรายผลการวิจัย	41
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	46
5.1 สรุปผล	46
5.2 ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก	52
ประวัติผู้วิจัย	57

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	ค่านิยมต่างๆ และองค์ประกอบของ Crime Control and Due Process Model
3.1	เกณฑ์/ตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4.1	การจำแนกวัตถุพยานตามกลุ่มฎีกา

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	26

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมบางคดีไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาหรือคดีแพ่ง ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ตามกฎหมายหรือเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทางอาญาของระบบยุติธรรม จึงจำเป็นต้องมีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เข้ามาช่วยในการจับผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษหรือนำมาพิสูจน์การกระทำผิดของบุคคล โดยหลักฐานที่ว่านั่นก็เป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ประกอบไปด้วย พยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ ซึ่งพยานหลักฐานเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการที่จะช่วยคลี่คลายคดีหรือช่วยในการนำผู้กระทำผิดมารับโทษ ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานแต่ในการพิจารณาคดีศาลจึงประยุกต์ Daubert Standard ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้โดยมีมาตรฐานต่างๆ ซึ่งพิจารณาตามปัจจัยดังนี้ (ศิริพล กุศลศิลป์, 2548) 1) ตามหลักวิชาการ (Forensic Science) ที่ผู้เชี่ยวชาญนำมาใช้ในการอธิบายข้อเท็จจริง มีลักษณะเป็นศาสตร์ (Pure Science) ที่แท้จริงหรือไม่ 2) หลักหรือวิธีการประยุกต์หลักวิชาการกับข้อเท็จจริงนั้น (Methodology) มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้องเพียงใดหรือมากน้อยแค่ไหน (Reliability and Validity) 3) การได้มาซึ่งพยานหลักฐานแต่ละอย่างนั้น กระทำโดยถูกต้องตามหลักความต่อเนื่องของการครอบครองรักษาวัตถุพยาน (Chain of Custody) หรือไม่หากไม่ถูกต้องตามหลักที่วางไว้สามารถนำมาเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้หรือไม่ 4) หลักวิชาการที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์พยานหลักฐานต่างๆ ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิธีการหรือไม่ (Peer Review) และ 5) ปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นเครื่องชี้วัดความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของการปฏิบัติของห้องปฏิบัติการตรวจพิสูจน์ (Forensic Laboratory Performance) มีความน่าเชื่อถือและถูกต้องตามมาตรฐานสากลหรือไม่

เมื่อมีกลไกในการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยหรือพิจารณาคดีความว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่า

ได้ตรวจวิเคราะห์ไว้แล้ว จึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมาย

ในปัจจุบันคดีส่วนใหญ่ต่างๆ คู่ความแต่ละฝ่ายจะกล่าวอ้างพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ เข้ามาในคดี ซึ่งสอดคล้องกับระบบการค้นหาความจริงที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้ระบบการค้นหาความจริงมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้ศาลต้องการความรู้พิเศษในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ ที่จะมาใช้ในการทำความเข้าใจพยานหลักฐานเหล่านั้น เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจของศาลในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเป็นธรรม ในคดีอาญาส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายสาขาวิชาอยู่แล้ว ดังนั้นคดีประเภทนี้จึงมีประเด็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องด้วยวิทยาศาสตร์ที่อาจเรียกว่า “สหสาขาวิชา” ทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ยกขึ้นอ้างในคดีจึงมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และวิทยาการแขนงต่างๆ อยู่ตลอดเวลาจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ศาลจะต้องมีผู้ที่มีความรู้พิเศษเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้หรือที่เรียกว่า “พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness)” มาคอยให้ความช่วยเหลือแก่ศาลในการทำความเข้าใจ ตั้งคำถาม เชื่อมโยงความจริงจากพยานหลักฐานสู่ประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีเพื่อให้ศาลสามารถชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างยุติธรรมและเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน (ปรัชญา บุญประเสริฐและคณะ, 2554: หน้า 2)

ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรค 1 ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- 2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- 3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- 4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1)

ประเทศสหรัฐอเมริกา ในอดีตนั้นการปฏิบัติงานของห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ได้รับการวิจารณ์อย่างมากห้องปฏิบัติการบางแห่งใช้ไม่ได้ (Invalid) เพราะนักนิติวิทยาศาสตร์มีพฤติกรรมกระทำบางอย่าง เช่น ใช้วิชาการที่ไม่มีอยู่จริงในการวิเคราะห์ (Fake Science) สรุปผลที่ได้เกินความจริง (Overstatement) โดยปราศจากหลักวิชาการและการประยุกต์ (Apply) หลักวิชาการที่แท้จริงนั้น (Real Science) ตามระเบียบวิธีวิจัยเข้ากับความจริงที่เกิดขึ้น (Fact) อันนำมาซึ่งข้อสรุปหรือผลการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือและถูกต้อง (Reliability and Validity) นอกจากนั้นนักนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งไม่ได้เข้าใจศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ที่แท้จริง รวมถึงสร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้นมาทำให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง นอกจากนั้นรัฐบาลกลางไม่ให้ความสนใจที่จะพัฒนาหรือช่วยเหลือ ปรับปรุง ทั้งทางหลักวิชาการและทางการเงินแก่มลรัฐ การพัฒนาห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์โดยเอกชนจะเข้ามาเสนอวิทยาการรูปแบบใหม่ให้แก่รัฐฯ ในลักษณะขายเทคโนโลยีให้แก่รัฐฯ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องความผิดพลาดของการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ยังเกิดขึ้นอยู่ประจำและบ่อยครั้ง การตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ผิดพลาดและถูกหักล้างโดยศาลมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในคดีที่สามารถนำพยานหลักฐานทางพันธุกรรม (DNA) มาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นจะใช้ร่วมกับในทางกฎหมายโดยจะมี Federal Rule of Evidence มาตรา 700 ถึง 702 ประกอบมาตรา 403 ที่จะใช้ในการควบคุมในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของศาล โดยศาลจะต้องปรับใช้ Daubert Standard มาประกอบการพิจารณาในแต่ละครั้งด้วย (ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, 2553)

สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องของการแย่งชิงอำนาจ การสร้างภาพ โดยมีผลโดยตรงมาจากอำนาจทางการเมืองและอำนาจอื่นๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนั้นยังไม่มีหน่วยงานใดหรือแม้แต่รัฐบาลเองที่ไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์เพราะการพัฒนานิติวิทยาศาสตร์ทั่วโลกนั้นไม่ได้มีการแยกสถาบันการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ออกจากฝ่ายตำรวจ แต่ประเทศไทยนั้นกระทรวงยุติธรรมต้องการแยกเฉพาะการพิสูจน์หลักฐานทางนิติเวช (Forensic Medicine) และกองพิสูจน์หลักฐานออกไปจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถให้คำตอบได้ว่าทำไมจึงต้องแยกออกจากกัน (ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, 2553) ดังนั้น จึงพบว่ามีปัญหาในการรับฟังพยานหลักฐานอย่างมากมายซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือมีแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและก่อประสิทธิผลให้แก่ประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกได้จึงทำให้เห็นว่า ปัญหาในการรับฟังพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาด้านใดบ้างจึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1) เพื่อศึกษาประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล
- 1.2.2) เพื่อศึกษาปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล
- 1.2.3) เพื่อศึกษาแนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา

1.3 ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยทำการกำหนดขอบเขตในการวิจัยเป็น 4 ขอบเขตดังนี้

1) ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคือ ผู้พิพากษาและนักนิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

2) ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย โดยเนื้อหาที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อพบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่

- ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้แก่ ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) และ ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม (Due Process)
- พยานหลักฐานทางชีววิทยา (Biological Evidence)
- กฎหมายลักษณะพยาน (Law of Evidence)
- ทฤษฎีการรับฟังพยานหลักฐาน (Admissibility of Forensics Evidence Theory)
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) ขอบเขตด้านวิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการที่คณะผู้วิจัยใช้ในการวิจัยคือการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured In-depth Interview)

4) ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยเป็นเวลา 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2559 ถึง วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2559

1.4 คำถามในการวิจัย

- 1.4.1) ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 1.4.2) ปัญหาในการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามีปัญหาด้านใดบ้าง
- 1.4.3) การใช้พยานหลักฐานทางชีววิทยาในกระบวนการพิจารณาของศาลควรเป็นอย่างไร

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

พยานหลักฐานทางชีววิทยา หมายถึง เป็นพยานหลักฐานที่ได้จากสิ่งมีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมีหรือชีวภาพ

การพิจารณาคดีของศาล หมายถึง การพิจารณาที่เป็นคดีอาญา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1) เพื่อทราบถึงประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล
- 1.6.2) เพื่อทราบถึงปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล
- 1.6.3) เพื่อทราบถึงแนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมซึ่งได้แก่นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- 2.2 พยานหลักฐานทางชีววิทยา
- 2.3 กฎหมายลักษณะพยาน
- 2.4 ทฤษฎีการรับฟังพยานหลักฐาน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.1.1 ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย

การรับฟังพยานหลักฐานแตกต่างจากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานคือ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นการพิจารณาว่าหลักฐานที่รับฟังได้นั้น มีความน่าเชื่อถือเพียงใด (ธีสุทธี พันธุ์ฤทธิ, 2549, หน้า 3) ส่วนการรับฟังพยานหลักฐานเป็นขั้นตอนคัดเลือกรับฟังพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการความก่อนจะนำมาพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน (ธีสุทธี พันธุ์ฤทธิ, 2558, หน้า 2)

กฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน ได้มีนักนิติศาสตร์อเมริกันวิเคราะห์แยกเป็น 2 ระบบ ขึ้นอยู่กับรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ 1. The Crime Control Model และ 2. The Due Process Model (ธีสุทธี พันธุ์ฤทธิ, 2558, หน้า 2)

1) The Crime Control Model (การควบคุมอาชญากรรม) มีหลักคือ คดีอาญาทั้งหมดในระบบความยุติธรรมจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติประจำตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่การสืบสวนก่อนการจับกุม การสืบสวนภายหลังการจับกุม การ

เตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดี การพิพากษาลงโทษและการปล่อยจำเลย ส่วนการกลับกรองคดีจะดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่ถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดได้แก่ การวินิจฉัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตั้งแต่ขั้นตอนต้นๆ ของกระบวนการ เช่น ผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอจะลงโทษได้ พยานหลักฐานอ่อนหรือไม่ทราบแน่ชัดก็ให้ปล่อยตัวไป แทนที่จะดำเนินการจนเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วพิพากษายกฟ้องจำเลยไป กรณีผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ก็จะถูกกลับกรองออกไป ผู้กระทำผิดจะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ซึ่งเชื่อว่าตำรวจและอัยการสามารถวินิจฉัยความถูกต้องของขั้นตอนได้ความมุ่งหมายคือ กระบวนการยุติธรรมจะต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและอัยการต้องเพียงพอที่จะเชื่อถือได้ (ประธาน วัฒนวานิช, 2520, หน้า 151)

โดยสรุปทฤษฎีการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมเป็นหน้าที่อันสำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การรักษาความสงบสุขของสังคมต้องควบคุมอาชญากรรมอย่างเข้มข้นและดำเนินการอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นภารกิจหลักของตำรวจ เหตุนี้การรับฟังพยานหลักฐานตามทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจึงบัญญัติให้เจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานอย่างกว้างขวาง (ธีสุทธิ พันธุ์สุทธิ, 2558, หน้า 4)

2) The Due Process Model (กระบวนการนิติธรรม) ทฤษฎีมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ โดยมีการจำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานและควบคุมกระบวนการของรัฐ เพราะไม่เชื่อความคิดเรื่องการควบคุมอาชญากรรมจะมีประสิทธิภาพแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาค้นหาข้อเท็จจริงของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งดำเนินการในทิวทัศน์ อาจใช้วิธีการหลอกลวง ชูเชื้อและสร้างพยานหลักฐานขึ้นมาใหม่ได้ จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาคดีหรือได้ส่วนข้อกล่าวหาโดยเปิดเผยในศาลยุติธรรมทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด (ประธาน วัฒนวานิช, 2520, หน้า 152)

โดยสรุปคือ ทฤษฎีนี้มุ่งคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาเป็นหลักสังเกตว่า ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมนั้นหลักคือรัฐมีอำนาจเหนือเสรีภาพของบุคคล ส่งผลให้เจ้าพนักงานรัฐสามารถแสวงหาพยานหลักฐานอย่างกว้างขวาง ส่วนทฤษฎีนิติธรรมเป็นการตอบโต้อำนาจรัฐที่มากระทบสิทธิของบุคคล โดยหลักนิติธรรมได้ขยายตัวไปสู่กฎหมายทั่วโลก โดยประเทศเจริญแล้วส่วนใหญ่จะโน้มเอียงไปทางหลักนิติธรรมมากกว่าหลักควบคุมอาชญากรรม

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมีการร่างกฎหมายให้เป็นไปตาม ประเพณีนิยมทางกฎหมายของประเทศไทย โดยยอมรับพยานหลักฐานใดๆ ก็ได้แต่ต้องมี 'มิใช่' ได้มา โดยมีชอบกฎหมาย (La Preuve Morale) มาบัญญัติไว้โดยระบบพยานหลักฐานตามกฎหมาย (La Preuve Legal) ซึ่งมีการแยกระหว่างพยานหลักฐานที่รับฟังได้และพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ นั้นได้ตัดข้อนี้ออกไปไม่ได้นำมาใช้ เพราะไม่ต้องการให้เกิดการแบ่งแยกทางเทคนิคระหว่าง พยานหลักฐานที่รับฟังได้และพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของนักกฎหมาย จำนวนมากและมอบอำนาจให้ผู้พิพากษามีอิสระในการสืบพยานหลักฐาน รับพยานหลักฐานทุก ชนิดที่เสนอต่อศาลคู่ความสามารถแสดงความจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้ทุกทาง หากพยานหลักฐาน นั้นให้ความจริงแก่ศาลได้ โดยจะต้องมี 'มิใช่' พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (เรอเน่ กียอง, 2550, หน้า 176)

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ที่ว่า

“พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลย
บริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้”

เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างกว้างขวาง ตามแนวความคิดควบคุมอาชญากรรม แต่ในส่วนท้ายที่บัญญัติว่า

“แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ
หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น”

แนวคิดของหลักนิติธรรม จึงเห็นว่าการรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, ม.ป.ป.) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้นเป็นแบบผสมของ สองทฤษฎี ส่วนกฎหมายของสหรัฐอเมริกาของเดิมให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรมมากเกินไป จนทำให้ปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้นและกระแสวิพากษ์วิจารณ์เป็นวงกว้างว่าเชื้อประโยชน์ให้ อาชญากร จนเมื่อ ค.ศ.1980 จึงเกิดการนำหลักสุจริตของระบบควบคุมอาชญากรรมเข้าไป ผสมผสาน แต่ก็ถือว่ายังช้ากว่ากฎหมายของไทยวกไปถึงศตวรรษ นับแต่ประเทศไทยร่างกฎหมาย ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2477 (ธีรสิทธิ์ พันธุ์ฤทธิ, 2558, หน้า 7)

2.1.2 ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในต่างประเทศ

Packer ได้จำแนกกระบวนการทางอาญาไว้ 2 รูปแบบ เรียกว่าการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม Crime Control and Due Process (รายละเอียดในตารางที่ 2.1 หน้า 10) ซึ่ง Crime Control Model คือ รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของการตัดสินใจ ส่วน Due Process Model เป็นรูปแบบที่มีความน่าเชื่อถือและความแม่นยำในชั้นการตัดสินใจในกระบวนการทางอาญาค่อนข้างน้อย (Packer, 1968, p.150) ทั้งนี้กรอบความน่าเชื่อถือตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่เป็นทางการในชั้นการวินิจฉัยชี้ขาดของกระบวนการทางอาญา โดยข้าราชการตุลาการถูกกำหนดให้ทำงานบนพื้นฐานข้อสันนิษฐานที่ว่าทุกคนคือผู้บริสุทธิ์ (Packer, 1968, p.161) โดย Due Process Model เป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นเด่นชัดระหว่างการกระทำความผิดอาญาและการกระทำความผิดหลุโทษ ซึ่งตรงกันข้ามกับรูปแบบ Crime Control Model โดยความผิดหลุโทษจะยึดตามหลักฐานของบุคคลผู้ก่ออาชญากรรม ในขณะที่ความผิดทางอาญาจะไม่ยึดแค่ตามหลักฐานแต่จะพิจารณาไปถึงขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมหลักฐานเพื่อประกอบรูปคดีว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ด้วย

ตารางที่ 2.1 ค่านิยมต่างๆ และองค์ประกอบของ Crime Control and Due Process Model

องค์ประกอบ	Crime Control Model	Due Process Model
ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของกระบวนการทางอาญาโดยหลัก	ควบคุมอาชญากรรมโดยการจับกุมและบุคคลที่ถูกพิพากษาแล้วว่ากระทำความผิด	ยืนยันว่าอาชญากรรมถูกควบคุมโดยชอบด้วยกฎหมาย
ค่านิยมโดยหลัก	ยึดความมีประสิทธิภาพ	ยึดความน่าเชื่อถือ
การปฏิบัติการต่างๆ	มีภาระคดีที่สูงและจำกัดแหล่งที่มา, ค่าเบี้ยขึ้นกับระยะเวลาและคำพิพากษาชี้ขาดท้ายสุด, ความเร็วของกระบวนการขึ้นกับทั้งทางการและไม่เป็นทางการ ขณะที่การตัดสินใจชี้ขาดขึ้นกับการความยากง่ายของความท้าทายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ	ความผิดพลาดของมนุษย์ในการเป็นพยานเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมและอำนาจหน้าที่ของประชาชน, เบี้ยขึ้นกับความแน่นอนและความน่าเชื่อถือของการตัดสินใจ ส่วนความแม่นยำแน่นอนขึ้นกับคุณภาพของข้อเท็จจริงที่ค้นพบ โดยกระบวนการตัดสินใจคดีที่มีความท้าทายต้องใช้เวลา
ข้อเน้นย้ำ	จำนวนของผู้คนที่กระทำความผิดลหุโทษ	จำนวนของวิธีการการพิจารณาตัดสินคดีทางอาญาที่ถูกตัดสินระหว่างความผิดทางอาญาและความผิดลหุโทษ
ความเชื่อมั่น	ก่อนการเข้าสู่กระบวนการทางอาญา, การรวบรวมข้อเท็จจริงโดยชอบด้วยกฎหมายและความสามารถในการสอบสวนของอัยการ	หลังการเข้าสู่กระบวนการทางอาญา, ข้อเท็จจริงที่ค้นพบของฝ่ายตรงข้ามและความสามารถของข้าราชการตุลาการและทนายฝ่ายจำเลย
การเปรียบเทียบ	เสมือนการล่าเหยื่อของบนสายพาน	เสมือนการก้าวข้าม อุปสรรค

ที่มา: Packer, 1968

กระบวนการของทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าวนี้มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดในทัศนคติของประชาชนของแต่ละรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางอาญา ทั้งนี้ The Due Process Model เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐที่ลิดรอนเสรีภาพของประชาชนอย่างผิดๆ เป็นหลัก เพราะการเข้าสู่กระบวนการทางอาญานั้นถือเป็นการตีตราและมาตรการบังคับทางอาญาต่างๆ ถือเป็นการบีบบังคับอย่างหนึ่ง ดังนั้น Due Process Model จึงเน้นไปที่วิธีการตรวจสอบอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วน Crime Control Model เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาและการจัดระเบียบสาธารณะโดยที่พลเมืองทั่วไปไม่สามารถใช้เสรีภาพได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม Ashworth (1998) ได้ชี้ให้เห็นหลายปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบที่ Packer อธิบายหนึ่งในนั้นคือปัญหาที่ Packer ไม่มีการอภิปรายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง Due Process Model และ Crime Control Model กล่าวคือเขามุ่งความสนใจอย่างไม่เพียงพอไปที่ประเด็นการตกแต่งปริมาณที่รัฐใช้ไปกับการดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาต่างๆ และไม่ได้เอ่ยถึงประเด็นด้านเหยื่ออาชญากรรมมากนัก นอกจากนี้ Ashworth ยังกล่าวว่า Packer ละเลยประเด็นที่ว่า Due Process Model เป็นรูปแบบที่ทำให้ขั้นตอนกระบวนการทางอาญาต่างๆ ล่าช้าอย่างไม่มีเหตุผล Ashworth (1998, p.28) มีข้อเสนอแนะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง 2 รูปแบบดังกล่าว ควรให้รูปแบบ Crime Control เป็นรูปแบบที่เป็นวัตถุประสงค์แฝงของระบบและเห็นว่ารูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่สามารถคัดกรองคดีที่ไม่ร้ายแรงมากต่างๆ ให้ออกจากระบบไปได้มากกว่าเดิม ส่วน Due Process Model นั้นมักจะเป็นรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยๆ ในชั้นศาลสูงสุด โดยเป็นรูปแบบที่ต้องรับมือกับคดีอุกฉกรรจ์ต่างๆ มากกว่า Crime Control Model เพราะในกระบวนการระดับเขตและศาลสูงสุดนั้นถือเป็นสถานที่ที่ได้ใช้ประโยชน์จากการโต้แย้งและทางเลือกเชิงกฎหมายได้อย่างเต็มรูปแบบ

2.2 พยานหลักฐานทางชีววิทยา

2.2.1 พยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้ ซึ่งบางทีเรียกว่า พยาน คำว่า กฎหมายลักษณะพยาน ถ้าจะเรียกให้เต็มก็เรียก กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ซึ่งคำว่า พยาน คำเดียว บางทีหมายถึงเฉพาะบุคคลที่มาเบิกความในชั้นศาล ซึ่งเรียกว่า พยานบุคคล ส่วนพยานชนิดอื่นๆ เช่น พยานเอกสารหรือพยานวัตถุมักจะเรียกว่า พยานหลักฐาน ไม่เรียกว่า

พยาน โดยพยานหลักฐาน มีความหมายถึง พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ตลอดจนบันทึก คำเบิกความ คำให้การชั้นสอบสวน รายงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือสิ่งใดๆ ที่นำเสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง (โสภณ รัตนกร, 2557, หน้า 20)

2.2.2 วัตถุพยาน

วัตถุพยาน ได้แก่ วัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจจะพิสูจน์ความจริงต่อศาลได้โดยการตรวจดูมิใช่โดยการอ่านหรือพิจารณาข้อความที่บันทึกไว้ เช่น มีดหรือปืนของกลางที่โจทก์นำสืบเพื่อแสดงว่า จำเลยกระทำความผิด (โสภณ รัตนกร, 2557, หน้า 22-23) จากกฎหมายลักษณะพยาน สามารถแยกประเภทของพยานหลักฐานได้ 3 ประเภท คือ

- 1) พยานเอกสาร
- 2) พยานบุคคล
- 3) พยานวัตถุ

โดยทั่วไปในทางปฏิบัติแล้ว มักจะมีการนำสืบพยานทั้ง 3 ประเภทนี้รวมกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อให้ได้น้ำหนักของคำพยานฝ่ายตนให้มากที่สุดหรือเพื่อใช้ประกอบคำฟ้องหรือคำให้การของคู่ความฝ่ายนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะพยานวัตถุโดยเฉพาะวัตถุพยานทางชีววิทยาซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

- 1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาวุธที่ใช้ทำร้าย เขม่าดินปืน สารพิษ เครื่องงัดแงะ ปากกา รถยนต์
- 2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิตมาก่อน เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม ฟัน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ (ตำรวจภูธรอุตรดิตถ์, 2554)

2.3 กฎหมายลักษณะพยาน

2.3.1 กฎหมายลักษณะพยาน

พยานหลักฐาน ความหมายโดยทั่วไปหมายถึง สิ่งที่แสดงถึงข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่ง แต่ความหมายของพยานหลักฐานโดยทั่วไป อาจต่างจากพยานหลักฐานตามความหมายของ

กฎหมายกล่าวคือ ศาสตราจารย์โสภณ รัตนกร ให้ความหมาย พยานหลักฐาน ในความหมายอย่างกว้างและความหมายอย่างแคบไว้ดังนี้

- 1) สิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงแก่ศาล หมายถึงข้อเท็จจริงทุกๆ อย่างที่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลได้
- 2) พยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ หมายถึง เฉพาะพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีเท่านั้น
- 3) พยานหลักฐานที่ศาลยอมรับ หมายถึง เฉพาะพยานหลักฐานที่ศาลยอมรับหรือยอมให้นำสืบได้เท่านั้น

จะเห็นว่า พยานหลักฐาน อาจไม่ใช่พยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมาย เพราะแม้เป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันถึงสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ แต่หากไม่เป็นพยานหลักฐานในประเด็นหรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี ก็ไม่เป็นพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมายและแม้จะเป็นพยานหลักฐานในประเด็นหรือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดีก็ตาม แต่หากเป็นพยานหลักฐานที่ศาลไม่ยอมรับให้นำสืบเข้ามาในคดี ก็ไม่เป็นพยานหลักฐานตามความหมายของกฎหมายเช่นกันซึ่งบทบัญญัติและหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน จะเป็นสิ่งแยกแยะให้รู้ว่าพยานหลักฐานชนิดใด (โสภณ รัตนกร, ม.ป.ท.)

2.3.2 ประเภทของพยานหลักฐาน

การแบ่งแยกพยานหลักฐานออกเป็นประเภทต่างๆ นั้นแบ่งได้หลายวิธีตามลักษณะชนิดหรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้นๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาพยานหลักฐานในแง่มุมใด แต่ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยให้ความสำคัญเฉพาะพยานที่มีความจำเป็นเท่านั้นเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์คือ

1) พยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง

การแบ่งวิธีนี้มุ่งที่ความใกล้ชิดของพยานกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นคำว่า “พยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง” นั้น การแบ่งแบบนี้มาจากหลักกฎหมายพยานของอังกฤษที่ว่า “ศาลจะรับฟังแต่เฉพาะพยานหลักฐานที่ดีที่สุดเท่านั้น (The Best Evidence Rule)” หากมีพยานหลักฐานใดที่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงในคดีได้โดยตรงย่อมมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานอื่น ดังนั้นคู่ความจึงต้องเสนอพยานหลักฐานที่ดีที่สุด หากนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาไม่ได้ก็ต้องนำพยานที่ดีที่สุดในลำดับถัดไปมาเสนอต่อศาล

1.1) พยานชั้นหนึ่ง (Primary Evidence) หมายถึง พยานที่ดีที่สุดที่พึงมีสำหรับข้อเท็จจริงนั้นๆ กรณีพยานวัตถุก็คือ ตัววัตถุพยาน

1.2) พยานชั้นสอง (Second Evidence) หมายถึง พยานอื่นที่มีพยานที่ดีที่สุดกฎหมายลักษณะพยานของไทยยอมรับหลักเรื่องพยานที่ดีที่สุดเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้ต้องอ้างต้นฉบับเอกสาร (ป.ว.พ. มาตรา 93) พยานบุคคลที่มาเบิกความต้องรู้เห็นเหตุการณ์มาด้วยตนเองโดยตรง (ป.ว.พ.มาตรา 95)

2) ประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า

การแบ่งพยานด้วยวิธีนี้มุ่งที่คุณสมบัติของพยานว่าได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เบิกความต่อศาลมาด้วยวิธีการใด

2.1) ประจักษ์พยาน หมายถึง พยานที่รับรู้เห็นหรือสัมผัสกับเหตุการณ์ที่มาเบิกความด้วยตนเองโดยตรง

2.2) พยานบอกเล่า หมายถึง พยานที่เบิกความถึงข้อเท็จจริงตามที่ได้รับทราบบอกเล่ามาจากบุคคลอื่น

3) พยานโดยตรงและพยานแวดล้อมกรณี

3.1) พยานโดยตรง (Direct Evidence) คือ พยานที่ให้ข้อเท็จจริงซึ่งบ่งชี้หรือยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้โดยตรง

3.2) พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) คือ พยานที่เบิกความข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาใช้ความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ จึงอนุมานได้ว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร (โสภณ รัตนกร, ม.ป.ท.)

2.3.3 การรับฟังพยานหลักฐานวัตถุ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แบ่งแยกพยานหลักฐานออกตามวิธีการนำสืบเป็น 4 ประเภทได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุและพยานผู้เชี่ยวชาญ มีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานทั้ง 4 ชนิดแตกต่างกัน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยนำเสนอการรับฟังพยานวัตถุและพยานผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) พยานวัตถุคือ สิ่งของใดๆ ที่คู่ความอ้างอิงให้ศาลตรวจดูเพื่อประโยชน์แก่คดีของตนเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพยานเอกสารแล้วจะเห็นได้ว่า เอกสารฉบับหนึ่งอาจเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุก็ได้สุดแต่วัตถุประสงค์ของการอ้าง ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูข้อความในเอกสารก็เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูรูปลักษณะของเอกสารก็เป็นพยานวัตถุ พยาน

วัตถุมีความสำคัญมากในคดีอาญา เพราะเป็นพยานที่ดีที่สุดในการพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงบางประเด็นได้เกิดขึ้น การรับฟังพยานวัตถุไม่มีข้อจำกัดโดยกฎหมาย ดังนั้นพยานวัตถุที่มีการอ้างอิงในบัญชีพยานโดยถูกต้องตามระเบียบแล้วก็สามารถนำเข้าสู่สืบได้เสมอและไม่มีข้อบังคับว่าข้อเท็จจริงใดจะต้องพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุหรือห้ามพิสูจน์ด้วยพยานวัตถุ จึงอยู่ในดุลพินิจของคู่ความที่จะพิจารณาว่า ควรนำสืบข้อเท็จจริงด้วยพยานวัตถุหรือไม่

2) พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness) พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานบุคคลประเภทหนึ่ง แต่มาเบิกความในลักษณะแสดงความเห็นมิใช่เป็นความจากการประสบพบเห็นข้อเท็จจริงและนำมาเล่าให้ศาลฟัง เช่น แพทย์ซึ่งตรวจบาดแผลของผู้เสียหายมาเป็นพยาน ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นว่บาดแผลเกิดจากอะไร ดังนั้นพยานผู้เชี่ยวชาญจึงไม่มีปัญหาว่าจะได้พบเห็นข้อเท็จจริงมาด้วยตนเองหรือไม่ดังเช่นพยานบุคคล

เงื่อนไขในการรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

1) ประเด็นข้อพิพาทเป็นปัญหาซึ่งคนธรรมดาไม่อาจตัดสินใจได้โดยใช้ความรู้ความสามารถ หรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของวิญญูชน เพราะประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการเฉพาะแขนง ซึ่งจะตัดสินใจได้ก็แต่เฉพาะโดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

1.1) กฎหมายไทย ศาลไม่ยอมรับฟังเลย เพราะเป็นสิ่งที่ศาลรู้เอง และศาลเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่แล้ว คู่ความจะนำวิชาการหรือศาสตราจารย์ในวิชากฎหมายหรือแม้แต่ผู้ร่างกฎหมายฉบับนั้นเองมาสืบว่ากฎหมายฉบับนั้นมีเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายอย่างไร เพื่อช่วยในการตีความกฎหมายก็ไม่ได้

1.2) ภาษาไทย หมายถึง ภาษาไทยที่มีความธรรมดา คู่ความจะอ้างผู้เชี่ยวชาญในทางอักษรศาสตร์แสดงความเห็นอธิบายภาษาไทยธรรมดาไม่ได้

1.3) ศิลธรรมหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลรู้ได้เอง คู่ความไม่อาจอ้างผู้เชี่ยวชาญมาแสดงความเห็นได้ เช่น มีประเด็นว่าภาพที่จำเลยตีพิมพ์เป็นภาพลามกอนาจารหรือไม่โจทก์จะนำพยานมาสืบว่าเป็นภาพลามกไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งที่ศาลรู้เอง แต่จำเลยอาจนำพยานมาสืบได้ว่า ภาพนี้เป็นภาพศิลปะ เพราะศิลปะเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งอาจอ้างผู้เชี่ยวชาญมาแสดงความเห็นได้

1.4) จรรยาบรรณ จารีตประเพณีที่รู้กันทั่วไป เป็นข้อเท็จจริงที่รู้กันทั่วไป จึงไม่อาจนำพยานมาสืบได้ แม้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ

2) พยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาการแขนงที่เป็น ปัญหาความรู้ความชำนาญนี้อาจจะได้มาจากการศึกษาเล่าเรียนจนได้ปริญญาหรือ ประกาศนียบัตรหรือหนังสือรับรองอื่นๆ หรืออาจได้จากการทำงานในสาขานั้นมาเป็นเวลานานจนมีความชำนาญก็ได้

แม้ในต้วบทกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 98 จะระบุแขนงของ ศาสตร์ที่จะมีความรู้เชี่ยวชาญได้ว่า ได้แก่ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การฝีมือ การค้าหรือการทำงานที่ทำ หรือกฎหมายต่างประเทศ ก็ไม่น่าจะถือว่าเฉพาะในศาสตร์เหล่านั้นเท่านั้นจะมีผู้เชี่ยวชาญได้ ควรถือเป็นเพียงตัวอย่างที่กฎหมายยกมาให้ดูเท่านั้นยิ่งถ้าพิจารณาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 ซึ่งใช้คำว่า เช่น และระบุตัวอย่างอื่นที่ไม่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่งมาตรา 98 ด้วยแล้ว ยิ่งน่าจะทำให้เห็นว่าควรตีความประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่งมาตรา 98

หลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจาก บทตัดพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 226 คือ หลัก Beyond Reasonable Doubt ซึ่งอยู่ในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่วางหลักให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็น ผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์ แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย ซึ่งในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวง ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจ วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดมีน้ำหนักน่าเชื่อถือเพียงใดหรือไม่พยานหลักฐานใดขัดต่อเหตุผลไม่น่า รับฟังและในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษบุคคลใด พยานหลักฐานในคดีนั้นต้องมั่นคงแน่นหนาและมี น้ำหนักรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง

หากพยานหลักฐานในสำนวนนี้มีข้อพิรุธน่าระแวงสงสัยไม่มั่นคงพอที่จะรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย โดยพิพากษายก ฟ้องโจทก์ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าหากพยานหลักฐานของโจทก์มีข้อแตกต่างขัดแย้งกันเองหรือมี ข้อน่าสงสัย บางประการแล้ว ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์เสียทุกกรณีไป ข้อพิรุธน่าระแวง สงสัยอันจะเป็นเหตุให้ยกฟ้องโจทก์นั้น ต้องเป็นข้อบกพร่องของพยานหลักฐานโจทก์ที่ทำให้ น้ำหนักคำพยานเลื่อนลอยไม่มั่นคงพอที่จะรับฟัง เป็นความจริงได้โดยสนิทใจ

ส่วนข้อแตกต่างขัดแย้งกันในกรณีอื่นที่ไม่มีผลต่อการรับฟังข้อเท็จจริงตามคำพยาน หาเป็นข้อพิรุธอันจะเป็นเหตุให้ยกฟ้องโจทก์ไม่ เป็นต้นว่า ข้อแตกต่างผิดเพี้ยนกันในรายละเอียด ปลีกย่อยอันเป็นพลความหรือข้อพิรุธที่ไม่เกี่ยวกับการรับฟังข้อเท็จจริงที่มุ่งจะพิสูจน์ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ย่อมไม่เป็นเหตุทำลายน้ำหนักพยานหลักฐานของโจทก์ดังนั้น กฎหมายพยานจึงเป็นกฎหมายที่ใช้ในการวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดี ของศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในศาลยุติธรรม ซึ่งศาลสามารถวินิจฉัยได้ 4 ทางคือ

- 1) ข้อเท็จจริงที่ได้จากคำรับของผู้ความ
- 2) ข้อเท็จจริงที่ได้โดยอาศัยหลักหรือบทกฎหมายที่วางหลักสันนิษฐานเด็ดขาด เอาไว้หรือหลักกฎหมายปิดปากไม่ให้คู่กรณีเถียงเป็นอย่างอื่น
- 3) ข้อเท็จจริงที่ศาลสามารถพิจารณาได้จากความรู้ของศาลเอง
- 4) โดยพยานหลักฐานในสำนวนคดี

2.3.5 กรณีศึกษา คดี โอเจ ซิมป์สัน

ในวันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ.1994 นิโคล บราวน์ และโรนัลด์ โกลด์แมน เพื่อนของเธอถูกพบว่าเสียชีวิตจากการถูกแทงที่บ้านพักของนิโคลในเขตบันดี้ไดรฟ์เบนต์วูด รัฐแคลิฟอร์เนีย จากหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุทำให้ตำรวจเชื่อว่า โอเจ ซิมป์สัน เป็นผู้ลงมือฆ่าบุคคลทั้ง

การขึ้นศาลอาญาของ โอเจ ซิมป์สัน เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน ซึ่ง โอเจ ซิมป์สัน ยืนยันว่าตัวเองบริสุทธิ์ ในคดีนี้ทั้งฝ่ายทนายจำเลยและฝ่ายอัยการต่างเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจากทั่วอเมริกา จนคดีนี้ถูกเรียกคดีแห่งยุค โดยหากพิจารณาทางฝ่ายทนายจำเลยซึ่งถูกตั้งฉายาว่า "ดรีมทีม" นั้นยังมีคุณภาพสูงยิ่งกว่าฝ่ายอัยการ แต่ละคนต่างก็เคยรับผิดชอบในคดีที่มีชื่อเสียงของอเมริกามาแล้วทั้งสิ้น ซึ่ง โอเจ ซิมป์สัน ต้องจ่ายค่าใช้จ่าย 4 ล้านดอลลาร์ เป็นค่าทนาย ในคดีนี้ในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1995 คณะลูกขุนได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โอเจ ซิมป์สัน "ไม่มี ความผิด" (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) โดยคดีนี้มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ประเด็นที่ 1 หลักฐานที่ตรวจพบทางฝ่ายอัยการ มีพยานหลักฐานหลายชิ้น เช่น บันทึกโทรศัพท์ที่นิโคลโทรไปขอความช่วยเหลือจากตำรวจ รอยเท้ากับลายนิ้วมือจำนวนมากในที่เกิดเหตุ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า โอเจ ซิมป์สัน ผ่านนิโคลและ โอเจ ซิมป์สัน อยู่ในที่เกิดเหตุในคืนที่นิโคลถูกฆ่า

ประเด็นที่ 2 คดีนี้พบพยานหลักฐานมากมาย ไม่ว่าจะเป็น รอยเท้าคนร้าย คราบเลือดซึ่งออกจากที่เกิดเหตุ หมวกสีน้ำเงินและถุงมือเปื้อนเลือดและอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งหลักฐานต่างๆ นั้น

มีการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์และผลการยืนยันไม่ว่าจะเป็นคราบเลือดหรือรอยต่างๆ รวมถึงพยานแวดล้อมนั้น สามารถระบุได้ตรงเอกลักษณ์ของ โอเจ ซิมป์สัน ที่ถูกตรวจพบในที่เกิดเหตุ

ประเด็นที่ 3 ทนายฝ่าย โอเจ ซิมป์สัน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านมากกว่าทางฝ่ายอัยการ ซึ่งทางฝ่ายทนายประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ กฎหมาย อดีตอัยการ แพทย์ ทนาย ขณะที่รัฐ (อัยการ) มีเพียงผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเดียว

ประเด็นที่ 4 ในกรณีนี้มีส่วนของสีผิวเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งของคดี ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความไม่ยุติธรรมขึ้นในภายหลัง ซึ่ง แลนซ์ อีโต้ ซึ่งเป็นชาวอเมริกาเชื้อสายญี่ปุ่นจึงถูกเลือกขึ้นมาเป็นผู้พิพากษาของคดี โดยฝ่ายทนายเรียกร้องให้คัดตัวคณะลูกขุนจากเขตที่มีผู้อาศัยเป็นคนผิวดำที่มีจำนวนลูกขุนที่เป็นเชื้อชาติผิวสีมากกว่าและยังใช้สิทธิพิเศษในการปฏิเสธ (เป็นสิทธิที่ถูกยอมรับให้ใช้ได้ทั้งฝ่ายทนายจำเลยและอัยการให้สามารถคัดตัวบุคคลที่ถูกเลือกมาเป็นลูกขุนออกโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลในจำนวนครั้งที่กำหนดไว้) ทำให้ในคณะลูกขุน 12 คน นั้นเป็นคนผิวสีมากถึง 9 คน

ประเด็นที่ 5 ฝ่ายทนาย ชี้ให้เห็นว่า โอเจ ซิมป์สัน เป็นเพียงแพะรับบาป ซึ่งหลักฐาน DNA ที่ถูกนำเสนอมานั้นถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบที่เกิดเหตุ (ผู้ซึ่งเป็นเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในเขตคดีส่วนตัวที่เป็นพวกเหยียดสีผิวและเป็นที่รู้จักกันดีว่ารังเกียจคนผิวดำและเป็นผู้เข้าไปพบเข้ากับหลักฐานสำคัญเข้าประกอบด้วย คราบเลือดเกรอะกรัง เป็นทางยาวที่ลานจอดรถถูกทำเปื้อนเลือดและถุงมือเปื้อนเลือด 1 ข้าง ลักษณะคล้ายกับที่พบในที่เกิดเหตุ) ทำการปลอมแปลงหลักฐานจนไม่สามารถเชื่อถือได้ ซึ่งในจุดนี้เองที่กลายมาเป็นประเด็นสำคัญของฝ่ายทนายที่ใช้ในการแจกแจงความไม่น่าเชื่อถือของหลักฐานจากฝ่ายอัยการและดึงให้คดีกลายเป็นเรื่องของเหยียดสีผิว

ประเด็นที่ 6 การที่ฝ่ายทนายได้ต่อสู้ คงเป็นการต่อสู้กับฝ่ายรัฐ (อัยการ) ในกรณีที่ผ่านมาผ่านรัฐ (อัยการ) มีเพียงแต่ พยานแวดล้อม แต่ขาดพยานที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือ "ประจักษ์พยาน" ที่เห็นเหตุการณ์ฆาตกรรมในครั้งนี้ ซึ่งรอยโหว่ที่ตัวเองทำให้ผ่านทนายนำไปใช้หักล้างความน่าเชื่อถือของคดีต่อหน้าลูกขุน โดยชี้ให้เห็นว่าโดยชี้ให้เห็นว่า อัยการมีแต่เพียง "พยานแวดล้อม" ทั้งสิ้น

ประเด็นที่ 7 กรณีถุงมือที่ใช้ในการกระทำความผิดทางฝ่ายทนาย ได้พยายามกระตุ้นให้มีการลองใส่ถุงมือนี้อย่างกว้าง ซึ่งเดิมที่มีการโต้เถียงหรือมีความเห็นที่ไม่ตรงกันในการให้ โอเจ ซิมป์สัน ลองใส่ถุงมือ แต่สุดท้ายให้มีการลอง ผลปรากฏ โอเจ ซิมป์สัน ใช้เวลานานและเหมือนจะใส่ไม่เข้า

เพราะ ถูมือที่ว่ำนนั้นมีขนาดเล็กกว่ามือของ โอเจ ซิมป์สัน จนทำให้คณะลูกขุนส่วนใหญ่ ตีความว่า มันไม่ใช่ถูมือของ โอเจ ซิมป์สัน ไปเลยก็มี

ประเด็นที่ 8 ฝ่ายทนาย ได้บิดรูปคดีไปที่ประเด็น ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ค้นพบถูมือซึ่งเป็นหลักฐานชิ้นเด็ด โดยคนแรกนั้นมีพฤติกรรมเหยียดสีผิว ทำให้หลักฐานทั้งหมดที่อัยการใช้กล่าวหา โอเจ ซิมป์สัน ในคดีนี้ ไม่ต่างอะไรกับการสร้างหลักฐานเท็จ เพื่อใส่ความคนผิวดำซึ่งแทบจะเป็นเรื่องปกติของตำรวจผิวขาวในอเมริกา กลายเป็นเรื่องเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาและมีน้ำหนักอย่างยิ่งยวด สำหรับการพิจารณาคดีในสายตาของคณะลูกขุนที่ส่วนใหญ่เป็นคนผิวดำ รวมถึงคนผิวดำทั้งหมดในสหรัฐอเมริกา (ไทยรัฐออนไลน์, 2559)

จากการศึกษาประเด็นในคดีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแม้ในคดีจะมีพยานหลักฐานหลายอย่าง ที่บ่งชี้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด โดยมีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ช่วยพิสูจน์ การกระทำความผิดของจำเลย แต่จะเห็นได้ว่าจะประสบการณและความเชี่ยวชาญของทีม ทนายความของจำเลยที่มีความเชี่ยวชาญในหลากหลายศาสตร์ทำให้สามารถนำข้อบกพร่องของ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการต่อสู้คดีจนทำให้คณะลูกขุน พิจารณาว่าจำเลย ไม่มีความผิด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ เป็นพยานหลักฐานในคดีจะต้องมีน้ำหนักเพียงพอและเชื่อถือได้ รวมถึงปราศจากข้อสงสัยใน พยานหลักฐานจึงจะสามารถใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยและสามารถลงโทษ จำเลยได้

2.4 ทฤษฎีการรับฟังพยานหลักฐาน

2.4.1 การรับฟังพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย

พยานหลักฐานแต่ละชิ้นมีคุณสมบัติและคุณภาพแตกต่างกันออกไป การจะนำสืบเข้ามาแล้วศาลรับฟังไว้ทั้งหมดย่อมเสียเวลาและเป็นไปไม่ได้ ทั้งยังเป็นภาระในการคัดเลือก พยานหลักฐานที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพออกมาใช้ในการวินิจฉัยคดีอีก ดังนั้นประเทศไทยจึง ต้องมีการวางหลักกฎหมายในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อใช้ ในการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานขึ้นใด (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 111) “พยานหลักฐาน ที่กฎหมายห้ามมิให้รับฟัง” เรียกว่า พยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ เป็นพยานหลักฐานที่นำมาใช้ในการ พิจารณาคดีไม่ได้เลย ห้ามคู่ความนำเข้ามาสืบ หากนำเข้ามาแล้วศาลจะใช้พยานหลักฐานนั้น

วินิจฉัยข้อเท็จจริงมิได้ ส่วนพยานหลักฐานที่กฎหมายไม่ห้ามมิให้รับฟัง เรียกว่า “พยานหลักฐานที่รับฟังได้” เป็นพยานหลักฐานที่นำมาใช้ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีได้ แต่จะมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใดเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานต่อไป

1) หลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าพยานหลักฐานใดที่รับฟังได้ มีเพียงบทบัญญัติว่ากฎหมายใดห้ามมิให้รับฟังหลักเกณฑ์คือ พยานหลักฐานทั้งชั้นรับฟังได้หมด เว้นแต่พยานหลักฐานใดจะถูกกฎหมายที่เรียกว่า “บทตัดพยานหลักฐาน” ตัดทิ้งออกไปไม่ให้รับฟัง พยานหลักฐานที่ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังได้แก่

1.1) พยานหลักฐานที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบมาก่อนคือ ไม่ได้รวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนคดีอาญา แต่นำพยานหลักฐานนั้นมาอ้างในชั้นพิจารณาของศาล เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 4012/2534 โจทก์อ้าง ด. จำเลยในคดีอาญาอีกคดีหนึ่งของศาลชั้นต้นมาเป็นพยานคดีนี้โดยพนักงานสอบสวนไม่ได้สอบสวน ด. ไว้เป็นพยานมาก่อน แม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 232 ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน แต่ ด. มิได้เป็นจำเลยร่วมกับจำเลยนี้ กรณีจึงมิใช่โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานตามบทบัญญัติดังกล่าวและแม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้สอบสวน ด. ไว้ในฐานะพยานในชั้นสอบสวนก็ตาม แต่พนักงานสอบสวนได้สอบพยานหลักฐานต่างๆ ในคดีนี้มาแล้ว จึงถือว่ามี การสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วและพยานโจทก์ที่เบิกความในศาลก็ไม่จำเป็นต้องเป็นพยานในชั้นสอบสวนศาลย่อมรับฟังคำเบิกความของ ด. ลงโทษจำเลยได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 112)

1.2) พยานขัดทอดคือ พยานในคดีอาญาที่ร่วมทำผิดกับจำเลย แต่ให้ข้อเท็จจริงที่เป็นผลร้ายแก่จำเลย ไม่ว่าตนจะได้รับประโยชน์จากการกล่าวเช่นนั้นหรือไม่ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1481/2548 คำให้การของ ส. และ ข. แม้จะมีลักษณะเป็นคำขัดทอดในระหว่างผู้ต้องหาด้วยกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้รับฟังคำให้การเช่นนั้นเสียทีเดียว หากการขัดทอดมีเหตุผลรับฟังได้ศาลก็มีอำนาจรับฟังประกอบพิจารณาได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 112)

2) บทตัดพยานหลักฐาน

การพิจารณาว่าพยานหลักฐานใดควรตัดออกไปหรือไม่ ต้องดูว่าพยานหลักฐานนั้นมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์มากน้อยเพียงไร เมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบที่จะทำให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนไป ถ้าพยานหลักฐานใดมีคุณค่าเชิงพิสูจน์สูงแต่มีผลกระทบต่อคดีผู้พิพากษาดำ พยานหลักฐานนั้นย่อมไม่ถูกตัด กลับกันถ้าพยานหลักฐานใดมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ต่ำแต่

มีผลกระทบต่ออคติผู้พิพากษาได้มาก นี่แหละเป็นพยานหลักฐานที่ควรเขียนบทคัดพยานหลักฐานเอาไว้ไม่ให้รับฟัง (จรัญ ภักดีธนากุล, 2555, หน้า 262-263)

2.1) บทคัดพยานหลักฐานที่ใช้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา พยานหลักฐานหลักฐานที่พิจารณาแล้วไม่ควรใช้สืบพยานทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งอาจมีบทคัดพยานหลักฐานไว้ชัดเจนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บางกรณีที่มีบัญญัติไว้เฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแต่ก็ความใช้กับคดีอาญาโดยอนุโลม ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 15 มีรายละเอียดดังนี้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 114)

1. พยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือย ประวิงเวลาให้ชักช้า ที่ไม่เกี่ยวแก่ประเด็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสอง บัญญัติว่า

“เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดฟุ่มเฟือยเกินสมควรหรือประวิงให้ชักช้า หรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็น ให้ศาลมีอำนาจงดการสืบพยานหลักฐานนั้นหรือพยานหลักฐานอื่นต่อไป”

ในการวิเคราะห์ว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานฟุ่มเฟือยเกินสมควร หรือประวิงให้ชักช้าหรือไม่เกี่ยวแก่ประเด็นหรือไม่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 104 บัญญัติว่า

“ให้ศาลมีอำนาจเต็มในการวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบนั้นจะเกี่ยวกับประเด็นหรือไม่”

ดังนั้น หากมีคู่ความฝ่ายใดได้แย้งในการใช้ดุลยพินิจของศาลในส่วนนี้ ปัญหาดังกล่าวย่อมเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 114)

2. พยานบอกเล่า พยานบอกเล่าเป็นพยานที่มีความคลาดเคลื่อนสูง ทำให้คุณค่าในเชิงพิสูจน์มีอยู่ต่ำ จึงมีการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95(2) ที่บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ยอมรับฟังพยานบุคคลใดเว้นแต่บุคคลนั้นเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นมาด้วยตนเองโดยตรง”

มาเป็นบทคัดพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติของพยานบุคคล กฎหมายเดิมจึงกำจัดพยานบอกเล่าไว้เพียงพยานบุคคล โดยปัจจุบันมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95/1 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/3 ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95(2) ก็ยังคงใช้อยู่ต่อไปเพื่อมีผลในการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเบิกความในศาล (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 118)

การรับฟังพยานบอกเล่า มีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้รับฟังทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95/1 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/3 วรรคสองว่า

“ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า”

แต่บทบัญญัติทั้งสองมาตราก็มีข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าไว้ได้ว่า

“เว้นแต่ (1) ตามสภาพลักษณะ แหล่งที่มาและข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่า นั้น น่าเชื่อว่าพิสูจน์ความจริงได้หรือ (2) มีเหตุจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า นั้น”

ศาลจึงต้องพิจารณาว่าพยานบอกเล่าใดเข้าข้อยกเว้นหรือไม่ โดยข้อยกเว้นประการแรกตามสภาพลักษณะ แหล่งที่มาและข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่า นั้น น่าเชื่อว่าพิสูจน์ความจริงได้ เป็นการพิจารณาแล้วว่าพยานบอกเล่า นั้นคุณภาพดี โดยอาศัยสภาพลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าประกอบกัน โดยการใช้ดุลยพินิจเป็นหน้าที่ของศาลจึงต้องศึกษาจากแนวคำพิพากษาดังนี้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 120)

คำพิพากษากฎีกาที่ 2279/2556 คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนจำเลยที่ 1 ที่มีข้อความขัดทอดถึงจำเลยที่ 2 ไม่ใช่เป็นการขัดทอดเพื่อให้ตนเองพ้นความผิดเพราะจำเลยที่ 1 ก็ถูกดำเนินคดีด้วย ศาลสามารถนำมารับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ แต่จะนำคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 1 เพียงลำพังมารับฟังลงโทษจำเลยที่ 2 ไม่ได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 120)

ข้อยกเว้นประการที่สอง มีเหตุจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ให้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า นั้น เป็นข้อยกเว้นที่มีได้พิจารณาจากคุณค่าเชิงพิสูจน์ แต่จำเป็นเนื่องจากประจักษ์พยานไม่สามารถมาเบิกความต่อศาลได้ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

3) บทตัดพยานบุคคลทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา บทตัดพยานบุคคลทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาได้แก่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 95(1) นำไปใช้บังคับกับพยานบุคคลในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ดังนั้น บุคคลที่จะมาเบิกความจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่รู้เห็นออกมาได้ ถ้าผู้ใดทำไม่ได้แล้วนั้นย่อมไม่สามารถมาเป็นพยานศาลได้ เช่น คนวิกลจริต แม้จะรู้เห็นเหตุการณ์แต่ไม่สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้หรือผู้เป็นอัมพาตทั้งตัว เป็นต้น พยานหลักฐานปลอม แม้ไม่มีกฎหมายห้ามไว้เฉพาะว่ามีให้รับฟัง แต่เป็นหลักฐานกลอยู่แล้วไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่สามารถนำพยานหลักฐานเท็จหรือปลอมมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงใดได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 124-125)

4) บทตัดพยานหลักฐานที่ใช้เฉพาะคดีอาญา

หลักในการดำเนินคดีอาญาใช้ “หลักการตรวจสอบหรือหลักการค้นหาความจริง” (คณิต ณ นคร, 2549, หน้า 202) จึงมีการกำหนดบทตัดพยานหลักฐานเฉพาะคดีอาญาไว้เป็นพิเศษ แบ่งเป็นหลายเรื่องดังนี้

4.1) พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบหรือได้มาโดยไม่ชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า

“พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน”

คำพิพากษาฎีกาที่ 7886/2553 ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนพยานที่ผู้ต้องหานำมาให้ถ้อยคำกับพนักงานสอบสวน ทั้งไม่มีกฎหมายห้ามผู้ต้องหาไม่ให้นำพยานไปให้ถ้อยคำกับพนักงานสอบสวน ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนทำการ

สอบสวนพยานซึ่งผู้ต้องหานำไปให้การต่อพนักงานสอบสวนจึงรับฟังได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 156-157)

อาจมีบางกรณีที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดแสวงหาพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ จึงมีการกำหนดบทตัดพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ว่า

“แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น”

จึงไม่เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการเลือกรับฟังพยานหลักฐานนี้ แม้จะเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ แต่ถ้าได้มาโดยมิชอบแล้วจะนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

รวมถึงในกรณีพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่การแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่รัฐกระทำโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็มีการบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ว่า

“ในกรณีปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น”

แต่ก็มีข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 วรรคหนึ่งตอนท้ายที่บัญญัติว่า “เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม มากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน” เป็นเช่นนี้เพราะพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์มากเมื่อเทียบกับการกระทำมิชอบของเจ้าหน้าที่และหากตัดพยานหลักฐานนี้ไปเสียจะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ กฎหมายจึงให้เป็นดุลยพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานโดยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 วรรคสอง กำหนดไว้ว่า “ในการใช้ดุลยพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

- 2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- 3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- 4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานนั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงพอ

- บทตัดพยานบุคคลในคดีอาญาโดยเฉพาะ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน”

เนื่องจากเป็นสิทธิพื้นฐานที่จำเลยจะไม่ให้การปรักปรำตนเอง ในกรณีนี้ใช้กับจำเลยในคดีเดียวกันเท่านั้น หากในกรณีมีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคน แต่นำตัวมาฟ้องคนละคราวกันอาจเกิดจากจำเลยหลบหนี จับกุมตัวได้ภายหลัง เช่นนี้การอ้างจำเลยในคดีหนึ่งมาเป็นพยานในอีกคดีหนึ่งไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 163)

- พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดครั้งก่อน

เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดในคดีที่ฟ้องเท่านั้น แต่กฎหมายก็มีบัญญัติยกเว้นเอาไว้ดังต่อไปนี้

1) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเนื่องโดยตรงกับองค์ประกอบความผิดของคดีที่ฟ้อง คือ ความประพฤติในทางเสื่อมของจำเลยในความผิดครั้งก่อนเป็นองค์ประกอบของการกระทำในครั้งนี้โดยตรง จึงให้รับฟังได้

2) พยานหลักฐานที่แสดงถึงลักษณะ วิธีหรือรูปแบบเฉพาะในการกระทำความผิดของจำเลย เช่น ฆาตกรต่อเนื่องที่มักก่อเหตุด้วยวิธีการเฉพาะหรือผู้ร้ายโรคจิตที่มักเลือกเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม การกระทำในครั้งอื่นของคนร้ายย่อมเป็นพยานหลักฐานในการกระทำครั้งนี้ที่บ่งบอกได้ถึงลักษณะเฉพาะตัวของจำเลยในการก่อเหตุได้

3) พยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวอ้างของจำเลยถึงการกระทำ หรือความประพฤติในส่วนของจำเลย นั้นโจทก์ย่อมมีสิทธินำพยานหลักฐานอื่นเกี่ยวกับความประพฤติในทางเสื่อมเสียของจำเลยมานำสืบหักล้างข้อเท็จจริงได้

ศาลมีความจำเป็นจะต้องอาศัยพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำผิดครั้งอื่นๆ หรือความประพฤติเสื่อมเสียของจำเลยในการตัดสินใช้ดุลยพินิจทั้งสิ้น จึงมีการบัญญัติยกเว้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/2 วรรคสอง บัญญัติว่า (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 165-166)

“ความในวรรคหนึ่งไม่ห้ามการนำสืบพยานหลักฐานดังกล่าว เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลยพินิจในการกำหนดโทษหรือเพิ่มโทษ”

- พยานหลักฐานในความผิดเกี่ยวกับเพศ

เป็นคดีที่ผู้เสียหายได้รับความอับอายทั้งเสียชื่อเสียง การที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอาจทำให้ผู้เสียหายถูกขุดคุ้ยพฤติกรรมทางเพศออกมาเปิดเผยได้ ทำให้ผู้เสียหายไม่กล้าร้องทุกข์ดำเนินคดี อีกทั้งการที่จำเลยอาจนำสืบถึงพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับบุคคลอื่นนอกจากจำเลยเป็นการนำสืบพยานหลักฐานนอกประเด็น จึงมีการบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/4 ว่า

“ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศห้ามมิให้จำเลยนำสืบด้วยพยานหลักฐานหรือถามค้านด้วยคำถามอันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับบุคคลอื่นนอกจากจำเลย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาลตามคำขอ”

โดยจำกัดบังคับเฉพาะจำเลยเท่านั้น แต่จำเลยสามารถนำสืบหรือถามค้านได้เฉพาะพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับจำเลยได้ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/4 ส่วนโจทก์สามารถนำพยานหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของจำเลยกับบุคคลอื่นมาสืบหรือถามค้านได้หากเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี

แต่หากจำเลยมีความจำเป็นในการนำสืบหรือถามค้านพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายจริงๆ เช่น พฤติกรรมทางเพศที่วิปริตผิดแผกผิดมนุษย์ จำเลยมีสิทธิขออนุญาตศาลได้ โดยศาลจะใช้ดุลยพินิจอนุญาตในกรณีที่เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมในการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/4 วรรคสอง ได้ (อภิรัฐ บุญทอง, 2559, หน้า 166-167)

2.4.2 การรับฟังพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในต่างประเทศ

จากการศึกษาจะแบ่งเป็นกลุ่มระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและกลุ่มระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ซึ่งมีการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับจำเลยดังนี้

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา ในสหรัฐอเมริกา มีการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลย โดยใช้รายงานก่อนการพิพากษาและรายงานของกรมราชทัณฑ์ และศาลสามารถสั่งให้ทำรายงานเพิ่มเติมได้หากศาลต้องการข้อมูลอย่างอื่นเพิ่มเติมในการกำหนดโทษจำเลย โดยในการรับฟังพยานหลักฐานความประพฤติดังนั้น มีรูปแบบพิจารณาเป็นแบบทวิภาคีคือ แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ 1) ชั้นพิจารณาวินิจฉัยความผิด (Guilty Stage) 2) ชั้นพิจารณากำหนดโทษ (Sentencing Stage) พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ดีหรือไม่ดีของคู่ความหรือของพยานมักมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์อยู่เสมอ (Probative Value) อย่างการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่ดี (Admissibility of Bad Character Evidence) อาจทำให้คณะลูกขุนเกิดความอคติในการรับฟังพยานหลักฐาน โน้มน้าวในการให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานเหล่านั้นมากเกินไปทำให้หลักในการพิจารณาคดีตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความประพฤติที่ไม่ดีเหล่านั้นมากกว่าข้อเท็จจริงในคดีหรือไม่ดี แม้ว่าคณะลูกขุนจะให้น้ำหนักความประพฤติที่ไม่ดีอย่างเหมาะสมแล้วก็ตาม แต่พยานหลักฐานนั้นก็มักทำให้การวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานพยานที่มีคุณภาพหรือปริมาณที่ไม่เพียงพอ (กฤษณา เพียรกิจ และอุดมรัฐอมฤต, 2555, หน้า 13-14)

2. ประเทศฝรั่งเศส ในฝรั่งเศสตำรวจฝ่ายคดีมีหน้าที่ช่วยอัยการในการสอบสวนในการทำรายงานเกี่ยวกับความผิด รวบรวมพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ประวัติผู้ต้องหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งผลดีและผลร้ายเกี่ยวกับตัวจำเลย นอกจากนั้นยังมีการสอบสวนของผู้พิพากษาสอบสวนด้วย ซึ่งจะทำในคดีบางประเภทตามที่อัยการร้องขอเท่านั้น (โกเมน ภัทรภิรมย์, 2512, หน้า 340) ทั้งนี้การสอบสวนทั้งสองก็เพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือเพื่อทราบข้อเท็จจริงเพื่ารู้ถึงตัวผู้กระทำความผิดและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดนั้น โดยในการรับฟังพยานหลักฐานของจำเลยนั้นให้ความสำคัญของการค้นหาความจริงในเชิงเนื้อหา เป็นการได้ส่วนเชิงรุก (Active Role) โดยศาลควบคุมการพิจารณาคดีเป็นหลัก ศาลเป็นผู้สืบและซักถามพยานเอง ไม่ยึดติดกับหลักเกณฑ์การสืบพยานซึ่งถือได้ว่าศาลฝรั่งเศสถือหลักการใช้ดุลพินิจเป็นหลักโดยดำเนินการพิจารณาคดีอย่างเป็นเอกภาพ กล่าวคือ ในชั้นพิจารณาความผิดและชั้นกำหนดโทษความผิดจะพิจารณาไปพร้อมกันไม่แยกจากกันเหมือนของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ถ้าศาลได้ส่วนเห็นว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่ดีของจำเลยหรือผู้เสียหาย สามารถใช้พิสูจน์ความ

บริษัทของจำเลยได้ก็จะนำเข้าสู่การไต่สวน เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินต่อไป (กฤษฎา เพียรกิจ และ อุดม รัฐอมฤต, 2555, หน้า 14-15)

3. ประเทศเยอรมนี ส่วนในเยอรมนีมีการรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับจำเลย ทั้งด้านที่เป็นผลดีและผลร้าย ทั้งเหตุในการบรรเทาโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยให้ ได้มากที่สุด โดยจะประกอบอยู่ในสำนวนที่อัยการสั่งฟ้องขึ้นมา นอกจากนี้อาจได้มาระหว่าง พิจารณาคดี ทั้งนี้เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยได้มากเพียงพอในการพิจารณาตัดสินกำหนด โทษเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและถูกต้อง รวมถึงการที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกฝ่ายต่าง ช่วยกันค้นหาข้อมูลไม่เว้นแม้แต่ศาล จึงทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพ ข้อเท็จจริงที่ได้มาเกี่ยวกับ จำเลยจึงมีความสมบูรณ์และถูกต้อง โดยการรับฟังพยานหลักฐานความประพฤติจำเลยของ เยอรมนีนั้นดำเนินการโดยรัฐ การพิจารณาในชั้นศาลเป็นการรวมภาคพิจารณาความผิดและ กำหนดโทษคือ พิจารณาความผิดของจำเลยไปพร้อมกับการกำหนดโทษ ศาลมีบทบาทในการ แสวงหาพยานหลักฐานในคดีและกำกับกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา ศาลสามารถรับฟัง พยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่พยานหลักฐานที่ไม่เกี่ยวกับคดี เนื่องจากศาลสามารถ สอบสวนและพิจารณาโดยใกล้ชิดด้วยตนเอง ตามหลักกฎหมายนี้จึงไม่ควรให้มีข้อบังคับของ กฎหมายอันใดที่จะสามารถปฏิเสธพยานไว้ล่วงหน้าก่อนได้ เหตุนี้ศาลจึงมีอำนาจอย่างกว้างขวาง ในการใช้ดุลยพินิจและสามารถจะพิพากษาได้โดยอิสระโดยผลของพยานหลักฐานทั้งหมดในคดีที่ ได้มา (กฤษฎา เพียรกิจและ อุดม รัฐอมฤต, 2555, หน้า 15)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา มีงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

อิทธิกร ปิ่นทอง (2553) วิจัยเรื่องคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาในคดีที่นำความรู้ด้านการตรวจพิสูจน์ทางเคมีและชีววิทยามาใช้ ประกอบการพิจารณาคดีของศาลฎีกา โดยเฉพาะคดีที่ศาลฎีกาพิจารณาคดีตัดสินถึงที่สุดแล้วและ เป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการนำความรู้ด้านการตรวจพิสูจน์ทางเคมีและชีววิทยามาใช้ในการ พิสูจน์ข้อเท็จจริงและนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ตามกฎหมายและวิเคราะห์ดุลพินิจของศาลฎีกา ในการรับฟังพยานหลักฐานทางด้านการตรวจพิสูจน์ทางเคมีและชีววิทยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการ

วิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารคำพิพากษาฎีกาของศาล พบว่า คำพิพากษาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องชี้วิทย์ฯจะเห็นได้ว่า การหาและเก็บพยานหลักฐานมีความสำคัญ เพราะเป็นการเริ่มของกระบวนการตรวจพิสูจน์ การเก็บพยานหลักฐานต่างๆ ควรเก็บให้ถูกต้องตามทฤษฎี เพื่อการส่งตรวจได้ผลมีประสิทธิภาพที่ดีและถูกต้องที่สุด คราบโลหิตเป็นวัตถุพยานที่ตรวจพบมากที่สุดและศาลให้การยอมรับในการตรวจพิสูจน์ เพราะมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป

พูลลาภ กันทา (2553) วิจัยเรื่องแนวความคิดในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาและการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นพนักงานอัยการ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงแนวความคิดในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการและเพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาและแนวปฏิบัติในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอย่างถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การรวบรวมโดยให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดและการสัมภาษณ์ พบว่า พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะต้องพิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยรวบรวมพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้และนำมาประกอบกับการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาเสียก่อน แล้วจึงค่อยพิจารณาในส่วนที่เป็นโทษและความรู้ดังกล่าวพนักงานอัยการมีความรู้ต้องแท่งว่าพนักงานสอบสวนแต่ในทางปฏิบัติพบว่าพนักงานอัยการมิได้เข้าไปสัมผัสข้อเท็จจริงโดยตรงตั้งแต่เริ่มต้นคดี ซึ่งจะทำให้การสั่งคดีผิดพลาดได้และพนักงานสอบสวนบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ทวีศักดิ์ ทศนชัยสิทธิ์ (2555) วิจัยเรื่องการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมกับการอำนวยความสะดวก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงเจตนารมณ์ของการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการวินิจฉัยคดีของศาล เพื่อเสนอแนวทางการตรวจพิสูจน์ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินคดีของกระบวนการยุติธรรมและเพื่อให้ทราบถึงแนวดุลพินิจของศาลในการรับฟังการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550, ประมวลกฎหมายอาญา, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, บทความ, วารสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ และจากประสบการณ์การทำงานจริงและ

เพื่อนร่วมงาน พบว่า พยานหลักฐานทางชีวภาพและการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมมีประโยชน์ในการบอกพฤติการณ์ในการกระทำความผิด อาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนคดีติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อพิสูจน์หักล้างคำให้การของผู้ต้องสงสัย และแยกผู้บริสุทธิ์ออกจากผู้กระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ควรเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและตรวจพิสูจน์ให้ชัดเจน รวบรวมไว้เป็นระบบ จึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญ ทั้งมีส่วนช่วยการพิจารณาคดีในชั้นศาลให้ไปได้อย่างรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับของคู่ความและประชาชนทั่วไป

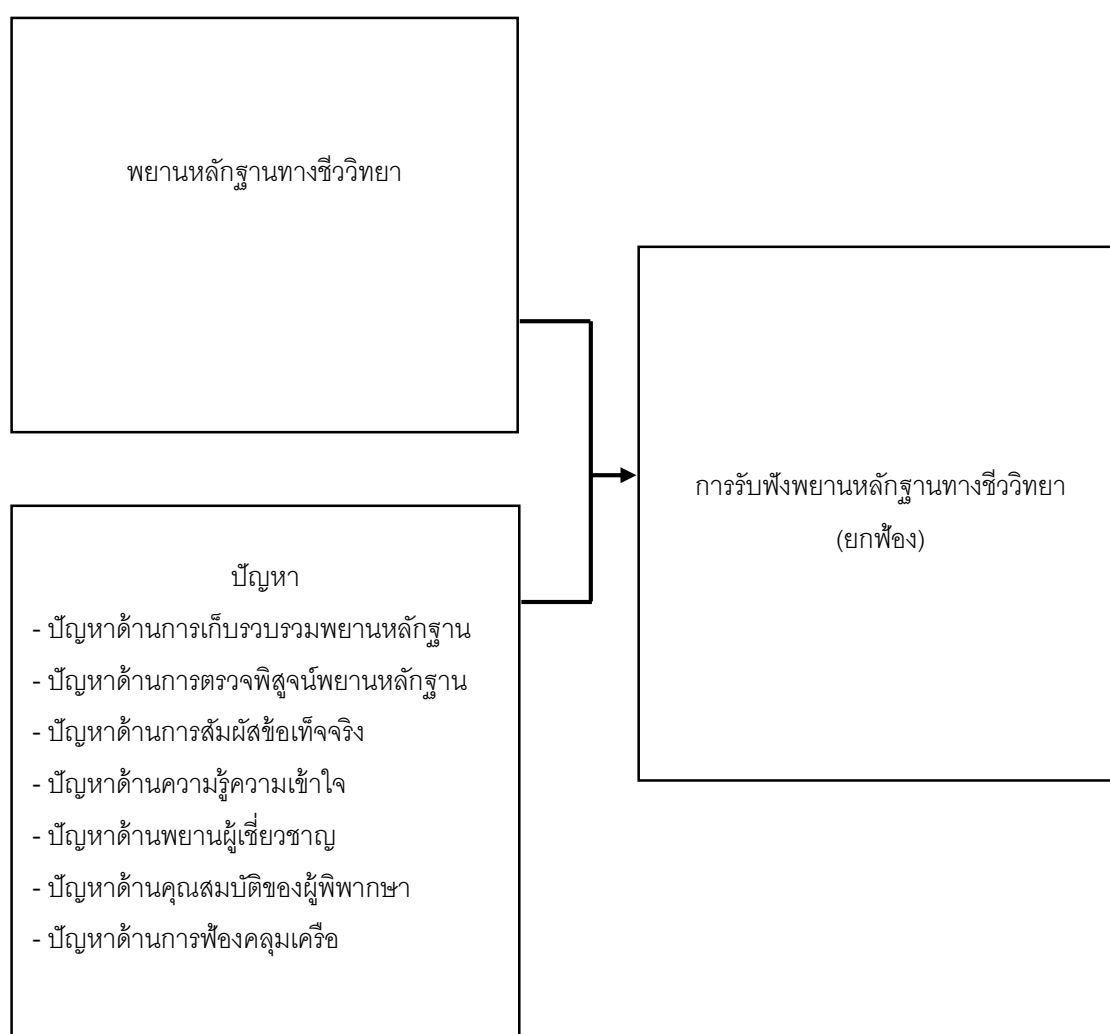
ณัฐนันท์ พันทองอ่อนและคณะ (2556) วิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดทางการแพทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดทางการแพทย์และวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดทางการแพทย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารได้แก่ ตำบัทกฎหมาย หนังสือกฎหมาย บทความวิจัย เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ คำพิพากษาของศาลและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารต่างๆ พบว่า กระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดทางการแพทย์ยังมีปัญหาและอุปสรรคได้แก่ ปัญหาพยานผู้เชี่ยวชาญ ความรู้ความเข้าใจของศาล คุณสมบัติของผู้พิพากษา ปัญหาภาระการพิสูจน์ ปัญหาฟ้องเคลือบคลุม ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน การกำหนดคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ชัดเจน การจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษ ศาลด้านการแพทย์และสาธารณสุข การกำหนดให้มีองค์กรกลาง การใช้หลักภาระพิสูจน์ตาม *Res ipsa loquitur*

ศรัณย์ภัทร เสี่ยงสูงและกมล สุปรียสุนทร (2557) ศึกษาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ที่ศาลฎีกาตัดสินถึงที่สุดแล้วด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวทางการรับฟังพยานหลักฐาน โดยพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้แก่ 1.1) พยานเอกสาร 1.2) พยานบุคคล 1.3) วัตถุพยาน ประกอบด้วย 1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidence) 2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidence) 1.4) ผู้ชำนาญการพิเศษ และ 2. หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานพบว่า 2.1) หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักวิชาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ส่วน 2.2) หลักเกณฑ์การรับฟัง

พยานหลักฐานตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องคณะผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

3.3 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญและวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

3.4 เครื่องมือในการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก
(In-depth Interview) โดยหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือ ระดับบุคคล หมายถึง

1) กลุ่มตัวอย่างหลักได้แก่ ผู้พิพากษา ซึ่งผู้พิพากษาต้อง มีประสบการณ์และ
ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือพยานหลักฐาน
ทางชีววิทยาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างน้อย 3 ปี

2) กลุ่มตัวอย่างรอง ได้แก่ นักนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องมี
ประสบการณ์และความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนิติวิทยาศาสตร์หรือพยานหลักฐานทางชีววิทยา
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างน้อย 3 ปี เช่นเดียวกัน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งเอกสารที่นำมาศึกษาได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินถึงขั้นสุดแล้วและเกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลซึ่งสืบค้นจาก ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา (Beta Version 1.0.0) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางชีววิทยา (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา, 2559) ได้แก่

- 1.1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8412/2557
- 1.2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 926/2555
- 1.3) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10323/2554
- 1.4) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5479/2552
- 1.5) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14683/2551
- 1.6) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5857/2550
- 1.7) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1475/2550
- 1.8) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7240/2554
- 1.9) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3511/2552
- 1.10) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3284/2557
- 1.11) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7144/2545
- 1.12) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 210/2554

โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลคือ

- 1.1) ต้องเป็นคดีที่ศาลฎีกาตัดสินถึงขั้นสุดแล้ว
- 1.2) ต้องเป็นคดีที่นำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้ในกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีของศาล
- 1.3) ต้องเป็นคดีอาญาเท่านั้น

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยวิธีการ Face to Face เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาและแนวทางการพัฒนาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา ที่ถูกทำการยกฟ้องเมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informants) ที่คณะผู้วิจัยทำการคัดเลือกด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

- ผู้พิพากษา
- นักนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- นักนิติวิทยาศาสตร์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

3.3 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญและวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวอย่างหลัก ได้แก่ ผู้พิพากษา
- 2) กลุ่มตัวอย่างรอง ได้แก่ นักนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

โดยคณะผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญด้วยเทคนิคการคัดเลือกตัวอย่างก้อนหิมะ (Snowball Sampling) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่ได้คัดเลือกแบบวิธีเจาะจงซึ่งมีประสบการณ์ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ที่สามารถให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คนจำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

- ผู้พิพากษา จำนวน 3 ท่าน
- นักนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 2 คน
- นักนิติวิทยาศาสตร์ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 ท่าน

3.4 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured In-Depth Interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีเกณฑ์หรือตัวชี้วัด ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้ (หน้า 35)

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์/ตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	คำถามของการวิจัย	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เกณฑ์ในการวัด
1. เพื่อศึกษาประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล	พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาลมีอะไรบ้าง	วิจัยเอกสาร	ทราบถึงประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล	ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาลมีอะไรบ้าง	การสัมภาษณ์เชิงลึก	ทราบถึงปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา	แนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาเป็นอย่างไร	การสัมภาษณ์เชิงลึก	ทราบแนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยา

ที่มา: ปิยะพร ตันนีกุล, 2559

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามหรือตอบโจทย์ในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา จากการศึกษาคณะผู้วิจัยค้นพบผลการวิจัยและได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลและประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยา

4.1.3 การนำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้

4.1.2 ความคิดเห็นต่อการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

4.1.4 ข้อเสนอแนะ

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลและประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยา

จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล พบว่า ปัจจัยพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีอายุระหว่าง 35-55 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานทางนิติวิทยาศาสตร์และผู้พิพากษามากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดล้วนมีประสบการณ์ในการขึ้นเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญให้ศาล การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์และนอกจากนั้นผู้พิพากษาเองเคยมีประสบการณ์ในการพิพากษาคดีที่นำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้

พยานหลักฐานส่วนใหญ่ที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลโดยจำแนกตามกลุ่มฎีกาได้ดังตารางที่ 4.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 การจำแนกวัตถุพยานตามกลุ่มฎีกา

ลำดับที่	คำพิพากษาฎีกา	วัตถุพยานทางชีววิทยา
1.	5497/2552 3511/2552 926/2555	เส้นผมและเส้นขน

ตารางที่ 4.1 การจำแนกวัตถุพยานตามกลุ่มฎีกา (ต่อ)

ลำดับที่	คำพิพากษาศาลฎีกา	วัตถุพยานทางชีววิทยา
2.	3284/2557 1475/2550 7144/2545	เลือดและคราบเลือด
3.	5857/2550 7240/2554 210/2554	ดีเอ็นเอ
4.	8412/2557 10323/2554 14683/2551 1475/2550	อสุจิและคราบอสุจิ

4.1.2 การนำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้

- หลักเกณฑ์ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา พบว่า ศาลมักจะเชื่อในพยานหลักฐานทางชีววิทยาหรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ค่อนข้างมาก โดยศาลให้ความเชื่อมั่นในเรื่องการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล (DNA) สูง แต่ถ้า DNA มีข้อสงสัยศาลจะลงโทษจำเลย แต่ในบางกรณีจะต้องประกอบด้วยสำนวนของพนักงานสอบสวนด้วยที่จะต้องให้ความคิดเห็นต่อศาลด้วย นอกจากนั้นจะต้องสามารถเชื่อมโยงกับพฤติการณ์คดีได้ด้วย นอกจากนั้นต้องมีหลักเกณฑ์ในการลงโทษจำเลยตามกฎหมาย ฝ่ายโจทก์ต้องสืบให้ศาลเห็นว่า จำเลยกระทำความผิดเชื่อโดยปราศจากความสงสัย ตามมาตรา 227

- มาตรฐานในการปฏิบัติงานในการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางชีววิทยา

จากการศึกษามาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคลากรต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในการทำงาน สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เครื่องมืออุปกรณ์หรือเทคโนโลยีในการตรวจพิสูจน์ นอกจากนั้นต้องเป็นตามกฎหมายหรือข้อระเบียบของกระทรวงยุติธรรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางไว้

- หลักเกณฑ์ที่ไม่รับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามี

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ที่ไม่รับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามี พบว่า ถ้าไม่เป็นไปตามกฎแห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ก็ทำให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาหรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นๆ เพราะถ้าขาดช่วงใดช่วงหนึ่งขั้นตอนของ กฎแห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) จะทำให้ศาลพิจารณายกฟ้องคดีหรือถ้ามีข้อหักล้างจากอีกฝ่ายแล้วไม่สามารถอธิบายได้ ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานทางชีววิทยาหรือพยานอะไรก็ตาม

- พยานหลักฐานทางชีววิทยาประเภทใดที่ศาลไม่รับฟังเพื่อเป็นพยานหลักฐาน

จากการศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาประเภทใดที่ศาลไม่รับฟังเพื่อเป็นพยานหลักฐาน พบว่า ส่วนใหญ่แล้วพยานหลักฐานทางชีววิทยาทุกประเภทศาลจะรับฟังเพื่อเป็นพยานหลักฐานแต่ พยานหลักฐานที่ไม่รับฟังคือ เสียงอัดคลิป เสียงอัด

- ความคิดเห็นในกรณีผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ออกมาไม่สามารถยืนยันได้ 100% กับหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ว่าด้วย “การพิสูจน์พยานหลักฐานจะต้องปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt)”

จากการศึกษาความคิดเห็นในกรณีผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ออกมาไม่สามารถยืนยันได้ 100% กับหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ตามข้อเท็จจริงตามกระบวนการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ ตามสมมุติฐานนั้น จะไม่สามารถให้ผลหรือการยืนยันผลการทดลองได้ 100% แต่จะเป็นการทดลองที่พิสูจน์ในการยืนยันผลการทดลองที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่มากที่สุดจนเป็นไม่ได้ที่จะมีผลการทดลองที่คลาดเคลื่อน ประกอบกับวิวัฒนาการและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ผลการทดลองหรือตรวจพิสูจน์ทางกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นไปได้ยากอย่างยิ่งที่จะมีการคลาดเคลื่อน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ว่าด้วย การพิสูจน์พยานหลักฐานจะต้องปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt) นั้น หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อาจจะไม่เพียงพอในการพิสูจน์การกระทำ ความผิดของผู้ต้อง ซึ่งการจะลดช่องว่างตามหลักการตามหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ดังกล่าว ต้องมีการนำพยานหลักฐานฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับพยานหลักฐานอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ เพราะพยานหลักฐานใดหลักฐานหนึ่งเพียงชิ้นเดียว อาจจะไม่ได้ทำให้เชื่อโดยปราศจากเหตุสงสัย แต่ถ้าไปรวมกับพยานหลักฐานอื่นๆ แล้ว ทุกอย่างแล้ว อาจไปเพิ่มน้ำหนักของพยานให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

4.1.3 การใช้พยานหลักฐานทางชีววิทยาในกระบวนการพิจารณาของศาล

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า กระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน เน้นการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ 100% และมีการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้นกว่าอดีต เนื่องจากอดีตพบว่า สมัยก่อนมันยังไม่ชัดเจนเหมือนในปัจจุบัน เพราะศาลหรือผู้พิพากษาจะให้ความสำคัญกับวัตถุพยานแล้วเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นงานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมันจะมีมาตรฐานสากล (ISO) ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้เสนอให้มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพราะในอนาคตจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยและประเทศอาเซียนจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้ต้องมีมาตรฐานให้ทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ ฉะนั้นจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องของนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้น

นอกจากนั้นกระบวนการในการยุติธรรมทางอาญาในสมัยอดีตกับปัจจุบันยังมีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น มีการคุ้มครองสิทธิของจำเลยมากขึ้น ทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการอำนวยความสะดวกให้แก่จำเลยมากขึ้นกว่าเดิม ไม่ว่าจะเป็นเงินที่ช่วยเหลือ การจัดหาทนายให้ เป็นต้น

- ความคิดเห็นในการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

จากการศึกษาความคิดเห็นในการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณา พบว่า การที่จะลงโทษพิพากษาหรือจะจับใครสักคน ถ้าไม่สามารถยืนยันตัวบุคคลได้ ก็ต้องนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาหรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ นอกจากนั้นจะต้องยืนยันตัวบุคคลได้ว่า บุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้องในคดีนั้นจริงๆ ยกตัวอย่างเช่น คดีข่มขืน จะต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการตรวจพิสูจน์และมั่นใจว่าพยานหลักฐานทางชีววิทยาจะช่วยทำให้คนบริสุทธิ์ได้รับความเป็นธรรมและสามารถลงโทษ

ผู้กระทำผิดได้อย่างแท้จริงและพยานเหล่านี้จะส่งผลให้ทั้งอัยการและทนายมีการซักถามในประเด็นต่างๆ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์มากขึ้น จึงเห็นว่า การนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลมีความสำคัญมากในปัจจุบันเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

แม้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น จะไม่ใช่พยานลำดับแรกในการพิสูจน์การกระทำ ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา เช่น ประจักษ์พยานหรือพยานบุคคลแล้ว ซึ่งถ้าหากปราศจากพยานหลักฐานดังกล่าวแล้ว อาจทำให้กระบวนการพิจารณาคดีนั้นไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จนนำไปสู่การยกฟ้องคดี แต่หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ยังคงเป็นประโยชน์สามารถใช้เป็นเครื่องมือแนวทางในสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดหรือเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง เสริมกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.1.4 ข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า

- 1) เผยแพร่ความรู้โดยให้เห็นถึงความสำคัญและมาตรฐานในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพให้กับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักนิติวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่กู้ภัย
- 2) การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องของประเภท หลักเกณฑ์และมาตรฐานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีวภาพให้กับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทนาย อัยการและศาล
- 3) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานทางชีวภาพในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำพยานหลักฐานทางชีวภาพมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่
- 4) จัดทำแนวทางในการให้การในชั้นพิจารณาสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นพยานที่ให้การประกอบผลการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวสามารถให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดี
- 5) การสร้างความเชื่อมั่นให้กับศาลให้เชื่อในกระบวนการพิสูจน์ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนขั้นตอนหรือกระบวนการในการเก็บพยานหลักฐานในสถานที่ที่เกิดเหตุ
- 6) การสร้างมาตรฐานให้ได้ตามมาตรฐานสากล
- 7) ควรเพิ่มบุคลากร กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้เพียงพอ

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลวิจัยดังต่อไปนี้

- ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาลดังนี้ เส้นผม เส้นขน กองเลือด คราบเลือด อสุจิ คราบอสุจิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพยานหลักฐานของ โสภณ รัตนกร (2557, หน้า 20) กล่าวว่า พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้ ซึ่งบางที่เรียกว่า พยาน โดยพยานหลักฐาน มีความหมายถึง พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ตลอดจนบันทึกคำเบิกความ คำให้การชั้นสอบสวน รายงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือสิ่งใดๆ ที่นำเสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรันยภัทร เสียงสูงและกมล สุปรียสุนทร (2557) ที่ทำการศึกษาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานโดยพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้แก่ พยานเอกสาร พยานบุคคล วัตถุพยาน ประกอบด้วย 1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidence) 2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidence) 3) ผู้ชำนาญการพิเศษ ซึ่งวัตถุพยานหลักฐานทางชีววิทยาได้แก่ วัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งที่มีชีวิตหรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบโลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขน บริเวณอวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถลอก รอย ถูกเล็บมือข่วน

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจแห่งชาติ ที่กล่าวว่า “ประเภทของพยานหลักฐานส่วนใหญ่ที่ศาลรับฟังในชั้นศาลได้แก่ คราบอสุจิ คราบเลือด เส้นผมหรืออะไรก็ตามที่สามารถพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลได้และสามารถลงโทษจำเลยได้”

แต่ยังมีผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจแห่งชาติ ที่กล่าวว่า

“ประจักษ์พยานหรือพยานบุคคล จะสำคัญต่อรูปคดีมากน้อยเพียงใด ก็ย่อมมีความเสื่อมถอยตามกาลเวลา แต่หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีการตรวจพิสูจน์และบันทึกผลไว้ จะคงอยู่ต่อไปไม่เสื่อมถอยไปตามกาลเวลา”

แต่อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ได้ให้ประเด็นสำคัญอื่นๆ เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไว้ว่า

“กรณีภาคใต้ มักจะเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ซึ่งคดีดังกล่าว ประจักษ์พยานหรือพยานบุคคล นั้นจะเกรงกลัวต่อความไม่ปลอดภัยที่จะเกิดขึ้น หากให้การเป็นพยานศาล ทำให้คดีเกี่ยวกับความมั่นคงส่วนมากจะถูกยกฟ้องและหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็ถูกตีตกไป ซึ่งหากเป็นพยานหลักฐานชิ้นอื่นๆก็อาจจะไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อะไร แต่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น สามารถใช้การพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล แนวทางการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด รวมถึงเป็นข้อมูลสำคัญในการดำเนินคดีครั้งต่อไปของผู้กระทำผิด ซึ่งยังคงเป็นประโยชน์ในการกระบวนการยุติธรรม”

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้พิพากษาท่านหนึ่ง ที่กล่าวว่า

“พยานหลักฐานหรือประเภทของวัตถุพยานทางชีววิทยาที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาและทำการพิจารณาลงโทษพิพากษาได้แก่ คราบเลือด อสุจิหรือ DNA”

- ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาลได้แก่ พยานหลักฐานไม่ครบถ้วน ประเด็นวัตถุพยานที่ออกรายงานได้มาจากที่ใด กระบวนการตรวจพิสูจน์ความน่าเชื่อถือหรือไม่ ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ศักยภาพของนักนิติวิทยาศาสตร์ที่ทำการเก็บพยานหลักฐาน ศักยภาพของอัยการและทนายในประเด็นการนำสืบและศักยภาพของผู้พิพากษา ความใหม่และความเก่าของพยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ กระบวนการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody) ที่มาของพยานหลักฐาน (การได้มาโดยมิชอบและการได้มาโดยชอบกฎหมาย) และการทำให้พยานหลักฐานนั้นปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลนั้นได้ให้ประเด็นความสำคัญกับเรื่องที่มาของพยานหลักฐาน (การได้มาโดยมิชอบและการได้มาโดยชอบกฎหมาย) เพื่อทำให้พยานหลักฐานนั้นปราศจากข้อสงสัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด The Due Process Model (กระบวนการนิติธรรม) โดยทฤษฎีมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ โดยมีการจำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานและควบคุมกระบวนการของรัฐ เพราะไม่เชื่อความคิดเรื่องการควบคุมอาชญากรรมจะมีประสิทธิภาพแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริงของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งดำเนินการในทิวทัศน์ อาจใช้วิธีการหลอกลวง ชูเชิญและสร้าง

พยานหลักฐานขึ้นมาใหม่ได้ จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาโดยเปิดเผยในศาลยุติธรรมทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด เพราะทฤษฎีนี้มุ่งคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหาเป็นหลัก เป็นการตอบโต้อำนาจรัฐที่มากระทบสิทธิของบุคคล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมีการร่างกฎหมายให้เป็นไปตามประเพณีนิยมทางกฎหมายของประเทศไทย โดยยอมรับพยานหลักฐานใดๆ ก็ได้แต่ต้องมีใช้ได้มาโดยมิชอบกฎหมาย (La Preuve Morale) มาบัญญัติไว้โดยระบบพยานหลักฐานตามกฎหมายซึ่งมีการแยกระหว่างพยานหลักฐานที่รับฟังได้และพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้นั้นได้ตัดข้อนี้ออกไปไม่ได้นำมาใช้ เพราะไม่ต้องการให้เกิดการแบ่งแยกทางเทคนิคระหว่างพยานหลักฐานที่รับฟังได้และพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของนักกฎหมายจำนวนมากและมอบอำนาจให้ผู้พิพากษามีอิสระในการสืบพยานหลักฐาน รับพยานหลักฐานทุกชนิดที่เสนอต่อศาลคู่ความสามารถแสดงความจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้ทุกทาง หากพยานหลักฐานนั้นให้ความจริงแก่ศาลได้ โดยจะต้องมีใช้พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ที่ว่า

“พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลย
บริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้”

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังต้องคำนึงถึงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามหลัก The Crime Control Model (การควบคุมอาชญากรรม) โดยหลักนี้คือ คดีอาญาทั้งหมดในระบบความยุติธรรมจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติประจำตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่การสืบสวนก่อนการจับกุม การสืบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดี การพิพากษาลงโทษและการปล่อยจำเลย ส่วนการกลั่นกรองคดีจะดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่ถือว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดได้แก่ การวินิจฉัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตั้งแต่ขั้นตอนต้นๆ ของกระบวนการ เช่น ผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอจะลงโทษได้ พยานหลักฐานอ่อนหรือไม่ทราบแน่ชัดว่ากระทำผิดก็ให้ปล่อยตัวไป แทนที่จะดำเนินการจนเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วพิพากษายกฟ้องจำเลยไป กรณีผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ก็จะถูกกลั่นกรองออกไป ผู้กระทำผิดจะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว ซึ่งเชื่อว่าตำรวจและอัยการสามารถวินิจฉัยความถูกต้องของขั้นตอนได้ความมุ่งหมายก็คือ กระบวนการยุติธรรมจะต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและอัยการต้องเพียงพอที่จะเชื่อถือได้ เพราะกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีเป้าหมายสูงสุดคือการรักษาความสงบสุขของสังคมต้องควบคุมอาชญากรรมอย่างเข้มข้นและดำเนินการอย่างรวดเร็ว เหตุนี้การรับฟังพยานหลักฐานตามทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจึงบัญญัติให้เจ้าพนักงานของรัฐมี

อำนาจรวบรวมพยานหลักฐานอย่างกว้างขวาง เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างกว้างขวาง ตามแนวความคิดการควบคุมอาชญากรรม แต่ในส่วนท้ายที่บัญญัติว่า

“แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น”

แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมต้องคำนึงถึงบทตัดพยานหลักฐานที่ใช้ เฉพาะคดีอาญาโดยหลักในการดำเนินคดีอาญาใช้ “หลักการตรวจสอบหรือหลักการค้นหาความจริง” จึงมีการกำหนดบทตัดพยานหลักฐานเฉพาะคดีอาญาไว้เป็นพิเศษที่กล่าวว่าพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบหรือได้มาโดยไม่ชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า

“พยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน”

ยกตัวอย่างดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7886/2553 ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนพยานที่ผู้ต้องหาंनाมาให้อภัยคำกับพนักงานสอบสวน ทั้งไม่มีกฎหมายห้ามผู้ต้องหาไม่นำพยานไปให้อภัยคำกับพนักงานสอบสวน ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนพยานซึ่งผู้ต้องหาंनाไปให้การต่อพนักงานสอบสวนจึงรับฟังได้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิกร ปิ่นทอง (2553) วิจัยเรื่องคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ พบว่า คำพิพากษาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องชีววิทยาจะเห็นได้ว่า การหาและเก็บพยานหลักฐานมีความสำคัญ เพราะเป็นการเริ่มของกระบวนการตรวจพิสูจน์ การเก็บพยานหลักฐานต่างๆ ควรเก็บให้ถูกต้องตามทฤษฎี เพื่อการส่งตรวจได้ผลมีประสิทธิภาพที่ดีและถูกต้องที่สุด ครอบคลุมเป็นวัตถุพยานที่ตรวจพบมากที่สุดและศาลให้การยอมรับในการตรวจพิสูจน์ เพราะมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลลาภ กันทา (2553) วิจัยเรื่องแนวความคิดในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาและการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นพนักงานอัยการ พบว่า พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจะต้องพิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยรวบรวมพยานหลักฐานที่

สามารถรับฟังได้และนำมาประกอบกับการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาเสียก่อน แล้วจึงค่อยพิจารณาในส่วนที่เป็นโทษและความรู้ดังกล่าวพนักงานอัยการมีความรู้ต้องแท้กว่าพนักงานสอบสวนแต่ในทางปฏิบัติพบว่าพนักงานอัยการมิได้เข้าไปสัมผัสข้อเท็จจริงโดยตรงตั้งแต่เริ่มต้นคดี ซึ่งจะทำให้การสั่งคดีผิดพลาดได้และพนักงานสอบสวนบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างต้องแท้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมนูญนันทน์ พันทองอ่อนและคณะ (2556) วิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดชอบทางการแพทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดชอบทางการแพทย์และวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดชอบทางการแพทย์ พบว่า กระบวนการพิจารณาคดีความรับผิดชอบทางการแพทย์ยังมีปัญหาและอุปสรรคได้แก่ ปัญหาพยานผู้เชี่ยวชาญ ความรู้ความเข้าใจของศาล คุณสมบัติของผู้พิพากษา ปัญหาภาระการพิสูจน์ ปัญหาฟ้องเคลือบคลุม ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทน การกำหนดคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ชัดเจน การจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษ ศาลด้านการแพทย์และสาธารณสุข การกำหนดให้มีองค์กรกลาง การใช้หลักภาระพิสูจน์ตาม Res ipsa loquitur และยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้พิพากษาท่านหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า

“ถ้าไม่เป็นไปตาม Chain of Custody ไม่ได้ผมจะไม่ฟังเลย ถ้ามีการหักท้วงจากอีกฝ่ายแล้วไม่สามารถอธิบาย ไม่ว่าจะเป็นทางชี้หรืออะไร ก็ยกเช่นกันและถือว่าเป็นปัญหาในการนำพยานมาใช้ ไม่มีกลั่นกรองพยานเสียก่อนที่จะนำมาพิสูจน์”

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา จากการศึกษาคณะผู้วิจัยสรุปผลและเสนอข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล

5.1.2 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล

5.1.3 แนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

5.1 สรุป

5.1.1 ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาการตัดสินคดีความในชั้นศาล

ประเภทของพยานหลักฐานทางชีววิทยา พบว่า 1) เส้นผม 2) เส้นขน 3) กอเลือด 4) คราบเลือด 5) อสุจิ และ 6) คราบอสุจิ

5.1.2 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล

ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยาในชั้นศาล พบว่า

- 1) ที่มาของวัตถุพยาน
- 2) พยานหลักฐานไม่ครบถ้วน
- 3) รายงานผลการตรวจพิสูจน์ได้มาอย่างไร
- 4) กระบวนการตรวจพิสูจน์เป็นไปตามมาตรฐานสากลหรือไม่

5) ศักยภาพกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

6) ความใหม่และความเก่าพยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

7) ความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น ทำให้ผู้ด้อยโอกาสไม่สามารถใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่เนื่องจากไม่มีความรู้และไม่มีความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ

8) ระบบการพิจารณาคดีของประเทศไทยที่ทางฝ่ายรัฐ (พนักงานอัยการ) สามารถใช้สิทธิในการร้องขอพยานหลักฐานต่างๆ ได้ อิสระ สะดวกและรวดเร็วกว่าจำเลย (ผู้ต้องหา)

9) กระบวนการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody)

10) การทำให้พยานหลักฐานนั้นปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt) เช่น การนำพยานหลักฐานชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเพียงอย่างเดียวยังมีความน่าเชื่อถือและน้ำหนักไม่เพียงพอจึงต้องมีการนำพยานหลักฐานอื่นๆ มาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาของศาล

5.1.3 แนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา

แนวทางการพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่ถูกพิพากษา พบว่า

- การพัฒนาองค์กรของตนเองตัวให้มีกระบวนการหรือมาตรฐานที่ทำให้ศาลมั่นใจในการรับฟังมากกว่านี้
- ปฏิบัติตามกฎหมายการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody)
- มาตรฐานด้านเครื่องมือ
- แนวทางด้านการปฏิบัติหรือกระบวนการตรวจสอบพิสูจน์หลักฐาน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านนโยบายการบริหาร ควรมีการเพิ่มยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากร โดยมีเป้าประสงค์ให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานหลักเกณฑ์การเก็บรวบรวมและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางชีววิทยา ซึ่งกำหนดตัวชี้วัดเพื่อให้ได้พยานหลักฐานทางชีววิทยาที่มี

ประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ลงสู่การปฏิบัติให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม

2) ด้านกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำพยานหลักฐานเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ต้องกำหนด กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติให้เป็นตามมาตรฐานสากล

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) มาตรฐาน/ความรู้ โดยการเผยแพร่ความรู้และหรือจัดอบรมเพื่อให้ทราบถึง

1.1) มาตรฐานการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ เช่น ISO 17025 ระบบบริหารจัดการ

1.2) ความสำคัญของการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีววิทยา เช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากระยะเวลาที่แตกต่างกันมีผลต่อการพิจารณาของศาล

1.3) ประโยชน์ของการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีววิทยา เช่น หากได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์จะทำให้เกิดความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาของศาล

1.4) แนวทางการให้การในชั้นพิจารณา สำหรับผู้เชี่ยวชาญ เช่น สื่อสารให้ศาลเห็นถึงกระบวนการที่ได้มาของพยานหลักฐานว่ามีความน่าเชื่อถือ เป็นไปตามวิธีการหลักมาตรฐานสากล เพื่อสะท้อนถึงประสิทธิภาพของรายงานผลการตรวจพิสูจน์

2) กระบวนการ จัดตั้งทีม/คณะทำงาน

2.1) ระดมสมองในขั้นตอนการพิจารณา ประเด็นว่าควรมีบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่เป็นผู้ปฏิบัติ (กลุ่มเป้าหมาย) ที่เกี่ยวข้องและต้องการที่จะแก้ไขปัญหาในระดับใดก่อนหลังเช่น ประชาชนบุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่กู้ภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักนิติวิทยาศาสตร์ ทนายอัยการและศาล

2.2) พิจารณารายงานขั้นตอน แนวทาง หลักสูตร ที่ต้องการจัดให้กลุ่มเป้าหมาย เช่น การเผยแพร่ความรู้ การจัดอบรม การสร้างความเชื่อมั่นให้กับศาลให้เชื่อในกระบวนการพิสูจน์

2.3) กำหนดบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ระยะเวลา ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ ที่จำเป็นต้องมีใช้ในการให้ความรู้กลุ่มเป้าหมาย

2.4) จัดทำแผนปฏิบัติการในการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2.5) ลงสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดให้มีการติดตามประเมินผล
วัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการและนำไปสู่การแก้ไข พัฒนา เพื่อให้เกิดปัญหา
ทางปฏิบัติให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3) หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องประชาชนบุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่
ตำรวจ นักนิติวิทยาศาสตร์ ทนาย อัยการและศาล

บรรณานุกรม

- กฤษฎา เพียรกิจและอุดม รัฐอมฤต. (2555). ความเป็นอิสระในการรับฟังพยานหลักฐานกับ มาตรา 226/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์, มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2512). การสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส. อัยการนิเทศ 31.
- คณิต ณ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จรัญ ภักดีธนากุล. (2555). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนัก อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ณัฐนันท์ พันทองอ่อนและคณะ. (2556). ปัญหาทางกฎหมายในกระบวนการพิจารณาคดีความ รับผิดทางการแพทย์. วารสารวิจัย มข. มส. (บศ.)1 (2): พ.ค. - ส.ค., หน้า 14-21.
- ทวีศักดิ์ ทศนชัยสิทธิ์. (2555). การตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมกับการอำนวยความสะดวก. สถาบัน พัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). ย้อนรอย คดีแห่งศตวรรษ ฆาตกรรมไร้ฆาตกร ย้ำแผลเหยงมัวกันชน. ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก: <http://www.thairath.co.th/content/730769>. 10 ธันวาคม 2559.
- ธีสุทธิ พันธุ์ฤทธิ์. (2549). การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ธีสุทธิ พันธุ์ฤทธิ์. (2558). การรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา: บทวิเคราะห์และวิจารณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ตำรวจภูธรอุดรธานี. (2554). คู่มือองค์ความรู้การเก็บและรักษาพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา. ประจำปีงบประมาณ 2554.
- ปิยะพร ตันนีกุล. (2559). แนวทางการพัฒนานำระบบการควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับ ผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ปรัชญา บุญประเสริฐและคณะ. (2554). แนวทางในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดี สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประธาน วัฒนวานิช. (2520). ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุม อาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม. วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กันยายน ถึง พฤศจิกายน 2520), หน้า 151.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2559). พยานวัตถุ พยานเอกสารและพยานบุคคล.
ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก : <http://www.kodmhai.com/m2/m2-3/m3-226-231.html>, 8
ธันวาคม 2559.
- พูลลภ กันทา. (2553). แนวความคิดในการวินิจฉัยความรับผิดชอบในทางอาญาและการรวบรวม
พยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นพนักงานอัยการ.
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พยานหลักฐาน ประเภทของพยานหลักฐาน. ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก:
<http://khmerwe.blogspot.com/2014/11/44.html>, 10 ธันวาคม 2559.
- เรอเน่ กียอง. (2550). การร่างประมวลกฎหมายในประเทศสยาม (แปลโดย สรุพล ไตรเวทย์).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ศาลฎีกา. (2559). ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่ง คำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา. ออนไลน์ เข้าถึง
ได้จาก: <http://deka.supremecourt.or.th/>, 28 พฤศจิกายน 2559.
- ศิริพล กุศลศิลป์. (2548). ปัญหาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในสหรัฐฯ. ออนไลน์ เข้าถึงได้
จาก: <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=jurisprudence&date=27-05-2005&group=23&gblog=13>, 28 พฤศจิกายน 2559.
- ศรัณย์ภัทร เสี่ยงสูงและกมล สุปรียสุนทร. (2557). การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน
คดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนว. การประชุม
ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53. สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. หน้า 748-754.
- โสภณ รัตนกร. (2557). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
นิติบรรณการ.
- โสภณ รัตนกร. (ม.ป.ท.). ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน. ออนไลน์ เข้าถึงได้
จาก: <https://www.l3nr.org/posts/256845>, 10 ธันวาคม 2559.
- อภิรัฐ บุญทอง. (2559). คู่มือพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อิทธิกร ปิ่นทอง. (2553). คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์นิติวิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์, บัณฑิตมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- A. Ashworth. (1998). The Criminal Process: An Evaluative Study. Oxford: Clarendon Press.
- H. L. Packer. (1968). The Limits of the Criminal Sanction. Stanford: Stanford University Press.

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา:
กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา

สำหรับผู้พิพากษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ ปี

1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน..... ปี

1.4 ท่านเคยพิพากษาคดีที่ใช้พยานหลักฐานทางชีววิทยาหรือไม่เคย
.....ไม่เคย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

2.1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างไร

.....
.....
.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นในการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอย่างไร

.....
.....
.....

ส่วนที่ 3 การนำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้

3.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามีหลักเกณฑ์อะไรบ้าง
เพราะอะไร

.....
.....
.....

3.2 หลักเกณฑ์ที่ทำให้ท่านไม่รับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3.3 พยานหลักฐานทางชีววิทยาประเภทใดที่ศาลไม่รับฟังเพื่อเป็นพยานหลักฐาน

.....

.....

.....

3.4 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในกรณีผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ออกมาไม่สามารถยืนยันได้ 100% กับหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ว่าด้วย “การพิสูจน์พยานหลักฐานจะต้องปราศจากเหตุอันควรสงสัย (Proof beyond Reasonable Doubt)”

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา:

กรณีศึกษา พยานหลักฐานทางชีววิทยา

สำหรับนักนิติวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ ปี

1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน..... ปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

2.1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างไร

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นในการนำพยานหลักฐานทางชีววิทยาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอย่างไร

.....

ส่วนที่ 3 การนำพยานหลักฐานทางชีววิทยามาใช้

3.1 จากประสบการณ์ในการทำงานของท่านศาลใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยา

.....

3.2 จากประสบการณ์ในการทำงานของท่านกรณีที่เราไม่รับฟังพยานหลักฐานทางชีววิทยามีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3.3 มาตรฐานในการปฏิบัติงานในการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางชีววิทยามีมาตรฐานอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

รายนามผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

คนที่ 1

ชื่อ-สกุล

นาย วชิรวิทย์ อธิธินาสุภวิชัย

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์

ชีวการแพทย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กำลังศึกษา รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม,
มหาวิทยาลัยรังสิต

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา
และการบริหารงานยุติธรรม

มหาวิทยาลัยมหิดล

กำลังศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา การ
บริหารงานยุติธรรมและสังคม

อาชีพ

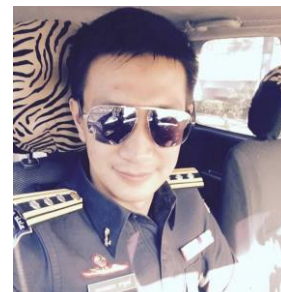
ผู้ช่วยนักวิจัย/ผู้ช่วยอาจารย์

คนที่ 2

ชื่อ-สกุล	นาย ณยศ วิจารณ์ภูธร
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Master of Laws (Business Law) International Program มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังศึกษา นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
ตำแหน่ง	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ
สถานที่ทำงาน	กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

คนที่ 3

ชื่อ-สกุล	นาย ณรงค์พร การุณย์
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังศึกษา นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญา และอาชญาวิทยา
ตำแหน่ง	นักสืบสอบสวนสอบสวนปฏิบัติการ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 2

คนที่ 4

ชื่อ-สกุล	นาง วรรณภา โพธิ์ทอง
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปริญญาบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน